

EED Working Paper Series

Working Paper 2012-1

The establishment of new market-places in East-Flanders, 1750-1900

Wouter Ronsijn

Based on a paper presented at the Posthumus Conference 2010, Leyden, 21.05.2010

Abstract

This paper reconstructs the number of markets established in East-Flanders between 1750 and 1900, and tries to find whether there was a link with economic ideas and the discourse on the effects of periodic markets: whether more markets were established, and permissions to establish markets were more easily given, in times when free-trade ideas flourished. No clear connection was found between the ideas on the effects of market-places and the number of markets actually established. A comparatively large number of new markets was established in East-Flanders between 1750 and 1900, but this must have been related to other factors than merely the ideas on markets.

Keywords

N93 - Economic History: Regional and Urban History - Europe: Pre-1913

N43 - Economic History: Government, War, Law, International Relations, and Regulation - Europe: Pre-1913

N73 - Economic History: Transport, International and Domestic Trade, Energy, and Other Services - Europe: Pre-1913

B1 - History of Economic Thought through 1925

Introduction

In the past decades, several researchers have contributed to the reconstruction of the economic performance of Belgian agriculture between the middle of the eighteenth and the twentieth century (Gadisseeur 1990; Goossens 1993; Blomme 1993; Dejongh 1999b). Particularly Dejongh (1999b), the most recent contributor in this line of research, tried to formulate an answer to the question whether there was any significant advance in Belgian agriculture before the industrial revolution, an advance that could to be seen as an 'agricultural revolution', contributing to the start of the industrial takeoff. He arrived at a conclusion somewhere midway, on the one hand, that of Kint (1989), who saw a spectacular development in East-Flemish agriculture in the first half of the nineteenth century, and on the other hand, that of Vandenbroeke (1981: 182; 1984: 153-154, 289), who mainly emphasised the immobility in agriculture until the end of that century. According to Dejongh, rather than immobility or revolution, the economic development of agriculture in the Southern Netherlands between 1750 and 1850 should be characterised as a 'growth acceleration' (Dejongh 1999a; Dejongh and Vanhaute 1999).

To explain that development, Dejongh emphasises the importance of markets and market integration. Demographic growth between 1750 and 1850 led to higher demand for food, which in turn caused food prices to rise. At the same time, a process of market integration took place, which led, around the middle of the nineteenth century, to the formation of an 'homogeneous national market' in Belgium (Dejongh 1999b: 312). As a result of that process, Belgian agriculture came 'in the grip of the market' (Dejongh, Van Campenhout et al. 2000).

'The' market was brought closer to agricultural producers in several ways. Scholars have referred to developments in transport infrastructure, commercial infrastructure and commercial regulation. Dejongh attributes a key role to road development. He contends that the expansion of the road network in the eighteenth and first half of the nineteenth century contributed to the process of market integration, a process which was taken further in the second half of the nineteenth century by the abolition of the octroi tax and the construction of a railroad network (Dejongh 1999b: 308-313; Dejongh, Van Campenhout et al. 2000: 26-34).

Researchers elsewhere have placed emphasis on developments that took place in the commercial infrastructure: on the one hand expansion of the existing infrastructure, by densification of the network of local markets, and on the other hand transformation of the infrastructure, by the creation of an alternative network of outlets for agricultural produce. In France, Margairaz (1988: 90-93; 2001: 208-209) found that new markets continued to be established throughout the first half of the nineteenth century. In England, in contrast, Everitt (1990) and Chartres (1990b; 1996) stress the development of a 'private market', as separate from the 'open' or 'public' markets Margairaz refers to. What they call the 'private market' consists of transactions between producers, tradesmen and manufacturers outside the official markets, often taking place at the homes of farmers or in inns surrounding the market-place (Everitt 1990: 15, 55, 80-111). Chartres (1990b: 160-163; 1996: 169) believes the number of actually operating public markets declined between the middle of the seventeenth and middle of the eighteenth centuries in England, although there could again have been an increase afterwards. Commercial operations within the sphere of private markets grew at the expense of those in public markets (Chartres 1990a: 5; Chartres 1990b: 157). At the same time, the difference between wholesale trade and retail trade became increasingly apparent. The first primarily took place within the sphere of private markets, while the second became more and more a function of the public market (Chartres 1996: 170).

My aim for this paper is to investigate one aspect of developments in the commercial infrastructure of the Southern Netherlands, namely the establishment of new market-places in East-

Flanders between 1750 and 1900. My concern here is not with market integration. I approach the establishment of new market-places as a phenomenon symptomatic of the increasing commercialisation of agricultural produce, as one way of bringing 'the' market closer to rural producers, regardless of their effect on price levels.

Although much of this subject still remains to be investigated, previous researchers have already pointed to the establishment of new market-places in Flanders in the second half of the eighteenth century, under the rule of Joseph II. This was seen as part of the process of 're-ruralisation' at that time. Reference is sometimes made to the physiocratic ideas of the emperor, who would therefore be inclined to accede to requests for new markets (Van Houtte 1920: 245, 247; Michielsens [1938]: 31-32; Vandenbroeke 1979: 73). Taking this as a point of departure, I will investigate how the erection of markets evolved until the end of the nineteenth century. In particular, I will focus on the question whether there was a relation between, on the one hand, the ideas of administrators on the usefulness of new markets and on the other hand, the actual number of market-places that were newly established. As will become clear, the ideas on markets bear little relation with the amount of markets that were newly established. Consequently, the establishment of new markets must have been mainly related to the needs of the requesting localities, in particular their geographic location and needs of the local population.

The procedure of establishing of new markets

Throughout most of modern history, markets could not exist without the official approval of central powers. Until the end of the Ancien Regime, the erection of markets in Flanders was a prerogative of the person carrying the title of 'Count of Flanders', in the eighteenth century one of the titles of the Habsburg empress or emperor¹. New markets could only be erected by virtue of an *octroy* issued by her or him.

To a large extent, the same principle continued to guide the erection of markets in Belgium up until 1870. Until then, only the central government, usually the executive power, could decide on new markets. Around the time the Southern Netherlands were incorporated into the French republic, a procedure had come into being that more or less resembled the old practices². This

---

¹ According to Huvelin, the erection of markets was originally, in the early Middle Ages, a royal prerogative. As the authority of the king waned to the benefit of local power holders, and feudal society established itself, more and more markets were authorised by local lords, which *de facto* became their right. A situation arose where markets were at times erected by kings as well as by feudal lords. From the thirteenth century onwards, however, an opposite movement set in, and the authority to erect markets was more and more recognised to exclusively pertain to the king's prerogatives. It is unclear to what extent this applied to all kinds of fairs and markets: yearly, monthly or weekly. The erection of weekly markets may well have remained a purely local matter (Huvelin 1897: 178-190; Carlier 1861-1862: 129; Margairaz 1988: 19-20). In Flanders, the earliest markets were probably instated by the king, such as the market of Saint-Omer, reputedly erected in 873 by Charles the Bald. Later markets were established by the Counts of Flanders (Carlier 1861-1862: 127-129). Whereas the French kings over time succeeded in reasserting their authority over local lords, they failed to do so in Flanders. As such, the right to erect markets continued to be exerted in Flanders by those carrying the title of Count of Flanders. See also: Pandectes belges, 'Foires et marchés' (c. 762, N° 23), 'Halles et marchés' (c. 794, N° 13), Tits-Dieuaide (1984: 482), Yante (1984: 426). For the situation in England, see Britnell (1978: 187-194). For France, see Margairaz (1988: 19-21).

² In France since 1789 up until 1793, the legal environment of the erection of markets was most unclear (see Margairaz 1988: 33-37, 73-77). In August 1790, the National Assembly in Paris stated that the administrative assemblies at the head of districts and departments were to indicate the places where the establishment or suppression of markets would be useful, which would then have to be approved by higher authority (Law of 12-20 August 1790, Ch. VI). It is not clear whether such a proposal should be approved by the king or the Legislative Body (*Corps Législatif*). According to the law of 22 December 1789, instating the administrative assemblies, only their fiscal functions were to be inspected by the Legislative Body, whereas all their other functions fell under the responsibility and inspection of the king (Sect. III, art. 1 and 2)). By a decree of May 1793, the authority to erect markets was given to the directories of departments (Decree of 04.05.1793). Three months later, in August 1793, every commune was declared free to establish new markets as they wished (Law of 14-

procedure was further formalised in the Dutch and Belgian periods³. From 1800 onwards, the minister of Interior decided on markets. Since 1822, a Royal Decree was necessary to authorise communes to erect markets, thereby effectively returning to the situation of the Ancien Regime. In 1870, however, the dispositions requiring royal sanction for markets were abrogated, leaving communes free to erect markets⁴.

Nonetheless, the establishment of new markets, until 1870, was not the sole decision of the emperor, king or minister. Usually, he followed the advice given to him. Throughout the period under study, permissions for new markets were only granted or denied after the initial request had been supplemented by the advice of different authorities whose interests might be affected (Huvelin 1897: 188; Tielemans 1846: 358-359; Margairaz 1988: 21, 75-77). In the Ancien Regime, requests for markets were collected by the Private Council⁵. If the request came from a town or village in Flanders, a copy of the request was sent to the 'Fiscal Councillor' (*conseiller fiscal*) of the Council of Flanders, who, in turn, asked the advice of those towns or villages that might feel the consequences of the proposed market. Similarly, after the French Revolution, requests were processed by the departmental or provincial authorities⁶. They likewise asked the advice of marketplaces and other communes in the proximity of the requesting commune, either directly in case of towns or through the district commissars in case of rural communes. At all times, all the intermediates could give their advice as well, based on the opinions of lower authorities and their personal considerations. The advice of other bodies could be asked too.

After all the advice was gathered, a report was prepared by the intermediate authorities, containing the advice whether or not the new market could be permitted. Until the end of the French period, this report was written for the Austrian emperor or French minister of Interior, who would formally decide the matter. From 1836 until 1870, the provincial council was legally entitled to make the decision, with such decisions still being subject to royal sanction however. Still, deviations from this procedure could occur at all times.

15.08.1793). However, already in October of the same year, only markets in existence before 1789 were allowed to be held, whereas the erection of new markets was forbidden until the National Convention would decide otherwise (Law of 18 Vendémiaire II (9 October 1793)). This measure was taken under pressure of circumstances, in the time of Terror and the Maximum. When these measures were relaxed, new fairs and markets were erected (Margairaz 1988: 45-46). According to Margairaz (1988: 75), a procedure developed (though apparently not universally followed) requiring a separate law for each new erection. However, Block (1856: 843) states that under the Directory, both the executive and legislative powers would at times have authorised fairs (and presumably markets as well). In two letters to the central administration of the Scheldt Department of July and August 1798, the minister of Interior basically indicated the same procedure as set forth by Margairaz, with the only difference that, while fairs were indeed to be erected by the Legislative Body, the minister suggests that markets could be decided on by the Executive Directory (PROG, Scheldt Department, 2315/2: Letter (Paris, 17 Messidor VI) from the minister of Interior to the central administration of the Scheldt Department; PROG, Scheldt Department, 2315/2: Letter (Paris, 19 Thermidor VI) from the minister of Interior to the central administration of the Scheldt Department). Finally, a Consular Decree in July 1800 clarified that the minister of Interior would decide on markets, while the Consuls would decide on fairs (Consular Decree of 7 Thermidor VIII). This decree intended in the first place to further spread the use of the republican calendar by, among other things, adjusting the dates and frequency of fairs and markets. Nonetheless, according to Block (1856: 843-844), it also served as the basis for the erection of markets in France, until the administrative reforms there of 1852. Despite all this, fairs and markets were often erected irregularly, particularly between 1795/96 (after the abolition of the Maximum) and 1806, and regularised when official overviews were drawn up (Margairaz 1988: 42-44, 77-78, 85-87).

³ The Royal Decree of 11 April 1822 stated that no new markets could be erected without special approval of the king. The provincial law of Belgium of 30 April 1836 (art. 82, 86) authorises the provincial council to pronounce on the erection of new markets. Decisions taken by that council needed to be approved afterwards by Royal Decree.

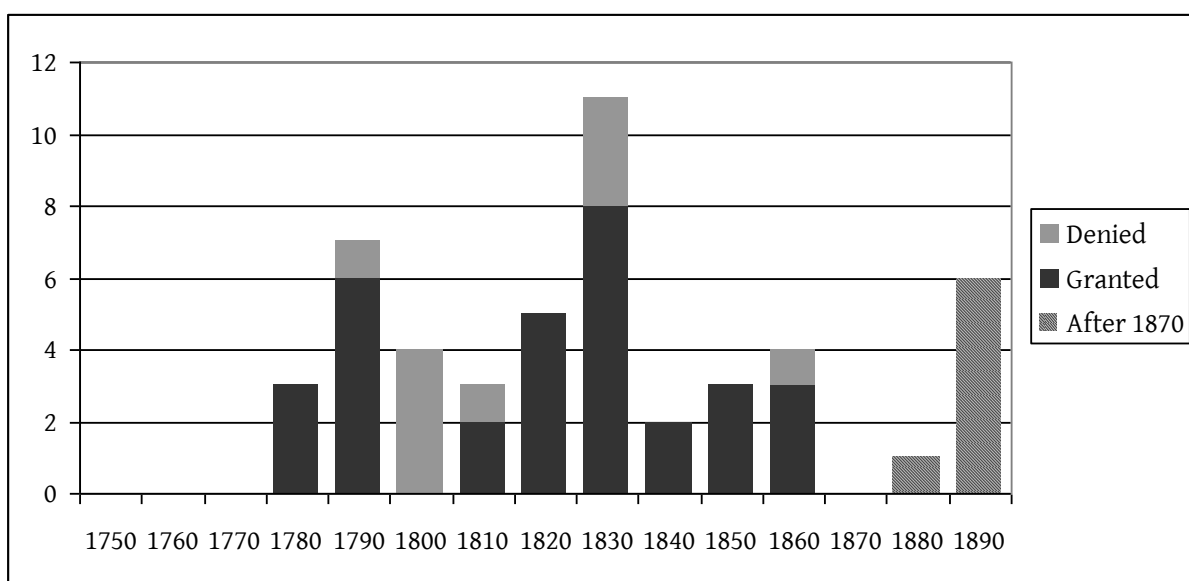
⁴ Law of 27 May 1870

⁵ GPRO, Private Council, 1.160/A-C. For a brief period in 1787, these requests were collected by the General Governmental Council: GPRO, General Governmental Council, 828. For Flanders, parts of these files can also be found in the correspondence of the Council of Flanders: PROG, Council of Flanders, *passim* (1780's: 30.866 - 30.899bis)

⁶ PROG, Scheldt Department, 2315/2; 2315/4; 2315/5; 2315/1; 3066/8; 3066/10; 3066/25; 3066/31; 3066/33; 3066/43; 3066/49; 2263/9; 3066/50; PROG, Province 'Dutch Fund', 758-8; PROG, Province 1830-1850, 2882-1 to 2882-7; PROBe, Province East-Flanders, 0/944/1B; 0/944/1A; 0/972/1; 0/972/2; From 1836 also in the registers of sessions of the provincial council: PROG, Province Registers provincial council, 1-7 (also published in the *Mémorial administratif*)

There were many reasons why a market would be useful for one place, and as much reasons why that market could be harmful for another place. These specific reasons do not concern us at this moment. What interests us here, is to find out how ‘easily’ permissions to erect a market were handed out, until local authorities were given freedom in this matter in 1870. First of all, I will look at the number of marketplaces newly created between 1750 and 1870, compared with the total number of requests. Secondly, I will sketch out the general principles underlying these decisions: did the administrations concerned think that commerce should be free or rather restrained?

Graph 1. Number of requests, by decade, for ‘relatively new market-places’ in East-Flanders, 1750-1900

Source: Overview of markets in East-Flanders, 1750-1900 (see Annex)

Table 1. Total number of market-places in East-Flanders, 1847-1862

	Market-places			Markets
	Towns	Villages	Total	
1847	11	39	50	...
1850	11	40	51	58
1855	11	44	55	58
1859	11	45	56	61
1862			55	62

Source:

- Market-places: *Mémorial administratif de la province Flandre Orientale*, 1847 (N° 62, p. 244), 1850 (N° 68, p. 241), 1855 (N° 78, p. 339), 1859 (N° 86, p. 286), 1862 (N° 92, p. 349)
- Markets: 1850: *Exposé de la situation du royaume - 1841-1850*, Titre IV, p. 82-83; 1855-1862: *Bulletin du conseil supérieur d'agriculture*, 1855 (p. 355), 1859 (p. 202), 1862 (p. 194)

The establishment of 'relatively new market-places' in East-Flanders, 1750-1900

Graph 1 shows the number of official requests for 'relatively new' weekly markets coming from localities in East-Flanders between 1750 and 1900, and whether these requests were granted or not. First, I use the term '*relatively new marketplaces*' because not all cases included here concerned towns or villages where no market had ever been held before: it is possible that a previously existing market had come to cease for a considerable lapse of time, and a new permission to reinstate it was asked⁷. Secondly, not included are communes who already possessed a market, and asked permission to sell other commodities on their market, to establish a second market day per week, or to change the day of their market. The emphasis is consequently placed here, not on the novelty of *markets*, but of *marketplaces*. Thirdly, it should be emphasised that this graph shows nothing more than *official* requests and permissions for markets. In some cases, markets were in reality being held years before permission for them was requested, whereas on the other hand, some officially authorised marketplaces were not attended by anyone⁸. Repeated requests, in case an earlier request had been denied, are also included in this graph. Finally, all these requests concern weekly markets (regardless of the products sold on them). Yearly markets (annual fairs) were not taken into account; if monthly, bi-weekly or daily markets were requested, this was only by places already in possession of a market.

This graph is mainly based on the files treating these requests (37 cases). As not all files have been preserved, I have tried to complete this by drawing on other sources to include the other markets that, as far as I could find, have been erected in East-Flanders in this period (5 cases). Therefore, while the number of markets erected may be fairly reliable (up to 1870), the number of denied requests could be underestimated. For four East-Flemish market-places, it proved impossible to find out when they were erected, which includes the possibility they were erected before 1750. As official permission was no longer required after 1870, the number of markets erected after that date (7 cases) may be underestimated. These remarks, together with the rather low number of observations, should inspire caution when interpreting this graph.

Although the number of rejected cases might be underestimated, Graph 1 does suggest that, in general, most requests were granted. Between 1750 and 1870, only 10 cases were denied, whereas 32 were accepted, including some villages which were denied a market earlier. Three periods stand out: the 1790s, the 1820s-1830s and the 1890s.

Between 1750 and 1780, there appear to have been no requests to establish a market in what would later become East-Flanders⁹. Since then, however, from the start of the reign of Joseph II and

---

⁷ For instance, when Sint-Lievens-Houtem successfully asked an octroy for a market on Monday in 1783, it included the testimonies of several old people, stating they had heard their parents and grandparents talk about a market in their village. One of them was able to say that this market was held in the 1600s, but had been disrupted by war. According to him, the last person to have visited the market was a certain "Van Herzeele", who was chased away by soldiers. The reliability of such testimonies is questionable, to say the least. Unlike Sint-Lievens-Houtem, some places, when they wanted to revive their old market, did not find it necessary to engage in the formal procedure of (re-)erecting it, such as Schellebelle rather unsuccessfully tried in 1783 (Pieters 1968) or, with more success, Nazareth in 1865 (De Potter and Broeckaert 1864-1870: 24, 108). Consequently, these latter cases are not included in the graph. *Sint-Lievens-Houtem*: PROG, Council of Flanders, 30.872: File on the market of Sint-Lievens-Houtem: Letter ([Sint-Lievens-Houtem], 30.04.1783) from the bailiff, mayor and aldermen to the emperor and king; Declaration ([Balegem?], 11.04.1783) by Joannes De Cock; Declaration (Oosterzele, 08.04.1783) by Pieter Van Themsche; Declaration (Sint-Lievens-Houtem, 10.04.1783) by several inhabitants of the parish

⁸ For example, Schorisse was granted permission for a market in 1832, at which time the market had been taking place for 30 years. The market of Kieldrecht, officially authorised in 1847, had been in existence since 1834. PROG, Province 1830-1850, 2882-2: File on the market of Schorisse: Original of letter ([Ghent], 20.03.1832) from the *Comité de Conservation* to the minister of Interior; 2882-7: File on the fair of Kieldrecht (includes the file on the market of Kieldrecht): Letter (Saint-Nicolas, 12.06.1847) from the district commissar to the governor

⁹ Elsewhere, there were such requests: for example, by Avelgem, West-Flanders, 1774-1775, not granted, later request granted in 1784; and by Blaton, Hainaut, 1772, not granted. (Martyn 2002: 92-98); GPRO, Private Council, 1.160/B: File on

particularly in the earlier years of the French occupation, several new markets saw light. Only one village was denied a market in this period: Lede requested permission, unsuccessfully, in 1796, yet to be granted a market after another request only two years later¹⁰.

This trend completely reverses in the Napoleonic era. New markets were not erected until the Dutch period. The one request denied in the 1810s belongs to the Napoleonic period as well, which makes it seem that all five requests coming from communes in the later East-Flanders appear to have been denied during this period¹¹.

After 1815, 'serious' proposals for new marketplaces were always accepted. All requests formulated in the Dutch period seem to have been successful, although due to missing sources, some denied requests may not have been included in the graph. The highest number of markets was erected at the beginning of the Belgian period, in the 1830s. Out of 11 proposals submitted in this decade, only three cases were rejected. These three requests were opportunistic rather than reflecting a real need for a market. All of these three communes had sent their request at about the same time a neighbouring commune had done the same. In these cases, only one commune's request was granted, those of the others were denied¹².

After the 1830s, the number of markets erected by decade falls back dramatically. Of the nine requests filed between 1840 and 1870, all but one were excepted. This one request came from the

---

the market of Blaton: Letter (Brussels, 27.06.1772) [from the mayor and aldermen of Blaton?] to the Financial Council; Original of letter ([Brussels], 13.07.1772) [from the Private Council] to the mayor and aldermen of Blaton

¹⁰ PROG, Scheldt Department, 2315/1: Letter (Lede, 10 Thermidor IV) from the administration of the cantonal municipality to the central administration of the Scheldt Department; 2315/2: Report and original of decision (19 Messidor [VI]) of the central administration of the Scheldt Department

¹¹ Although I have found no formal proof these request were denied, I have good reasons to believe they were in all cases. The request of Opbrakel and both requests of Schorisse were most likely denied, those of Oosterzele and Bottelare probably were. Opbrakel actually received permission in 1803, but while the letter of the minister of Interior, containing his permission, was on its way to Ghent, another letter from the prefect had been sent to Paris, withdrawing the prefect's earlier positive advice after complaints from surrounding marketplaces. Similarly, the prefect permitted a market in Schorisse in 1808, but the minister would only give his approval after hearing the advice of nearby marketplaces. It is unlikely that would have been supportive. When Schorisse repeated its request in 1813, it was formally denied by the prefect following the negative advice of the consulted marketplaces. Oosterzele and Bottelare both requested a market in 1807 and 1808 respectively, but it is unknown what the result of those requests was. The fact that both of them again filed a request, this time successfully, in 1823 and 1825 respectively, allows us to assume that their earlier requests were denied. It must be mentioned here that elsewhere in the Scheldt Department, in Zeelandic Flanders, which falls outside the later East-Flanders, two new markets were erected in the Napoleonic period: Breskens (1811) and Oostburg (1812). *Opbrakel*: PROG, Scheldt Department, 3066/10: Letter (Paris, 18 Prairial XI) from the minister of Interior to the prefect of the Scheldt Department; Original of letter ([Ghent], 12 Prairial XI) from the prefect to the minister of Interior; see also Ronsijn (2009); *Schorisse*: PROG, Scheldt Department, 3066/33: Original of decision ([Ghent], 20.12.1808) of the prefect; Original of letter ([Ghent], 20.12.1808) from the prefect to the minister of Interior; Letter (Paris, 30.12.1808) from the minister of Interior to the prefect of the Scheldt Department; PROG, Scheldt Department, 3066/50: Original of letter ([Ghent], 22.05.1813) from the prefect to the subprefect of the Oudenaarde district; *Oosterzele*: PROG, Scheldt Department, 3066/25: Extract (Oosterzele, 28.05.1807) from the register of sessions of the communal council; *Bottelare*: PROG, Scheldt Department, 3066/31: Original of letter ([Ghent], 20.04.1808) from the prefect to the mayor of Bottelare; Extract (Bottelare, 12.05.1808) from the register of sessions of the communal council; *Breskens*: PROG, Scheldt Department, 3066/43: Original of decision ([Ghent], 20.09.1811) of the prefect; Letter (Paris, 14.09.1811) from the minister of Interior to the prefect of the Scheldt Department; *Oostburg*: PROG, Scheldt Department, 3066/49: Original of decision (Ghent, 07.10.1812) of the prefect; Letter (Paris, 13.11.1812) from the minister of Manufactures and Commerce to the prefect of the Scheldt Department

¹² Namely, in 1832, Zegelsem had submitted a request around the same time neighbouring Schorisse had (the exact dates of both requests are unknown). The request of Schorisse, where a weekly market *de facto* had been held since the beginning of the century, was granted. In 1836, Haaltert and Kerksken requested a market only one month after neighbouring Denderhoutem had. After much paperwork, Denderhoutem was granted the market. *Schorisse and Zegelsem*: PROG, Province 1830-1850, 2882-2: File on the market of Zegelsem: Letter (Schorisse, 06.02.1832) from the mayor to the district commissar; Letter (Oudenaarde, 14.02.1832) from the district commissar to the governor; File on the market of Schorisse: Original of letter ([Ghent], 20.03.1832) from the *Comité de Conservation* to the minister of Interior; *Haaltert, Kerksken and Denderhoutem*: PROG, Province 1830-1850, 2882-3: File on the market of Kerksken: Extract (Kerksken, 26.11.1836) from the register of sessions of the communal council; Original of decision (Ghent, 11.07.1837) of the provincial council; File on the market of Denderhoutem: Decision (Ghent, 11.07.1837) of the provincial council; Report (Ghent, 10.06.1837) to the provincial council; Original of report ([s.d., s.l.]) of the second department on the requests of Denderhoutem, Haaltert and Kerksken to erect a weekly market; File on the market and fair of Haaltert: Report (Ghent, 10.06.1837) to the provincial council; Decision (Ghent, [11.07.1837]) of the provincial council

village Baasrode. After its first request had been rejected in 1860, a slightly modified one was granted in 1861¹³.

To summarise, it appears that no requests for new markets in the later East-Flanders were submitted between 1750 and 1780. Between 1780 and 1870, almost all well-funded requests to erect a new marketplace were granted without much difficulty, with peak periods in the 1790s and 1820s-1830s. Only in the Napoleonic era did the erection of new markets appear more troublesome. However, it remains uncertain to what extent this trend, derived from the rather small sample of East-Flanders, can be extended more generally¹⁴.

We can get an idea of what the erection of these markets meant for the network of markets in East-Flanders, by comparing the number of newly erected markets with the total number of markets. Table 1 indicates the number of markets in East-Flanders around the middle of the nineteenth century, taken from two sources. One source indicates the number of towns and villages where a weekly market was held, the other source merely mentions the 'number' of markets. The reliability of these data is questionable, although they do indicate the order of magnitude. What accounts for the differences between both figures is unclear. However, the most likely explanation is that 'markets' refers to the number of market-days, which would mean that places where two markets were held each week count double.

According to Table 1, there were somewhat more than 50 towns and villages with at least one weekly market in East-Flanders around 1850. Between 1780 and 1850, 26 new markets were erected¹⁵. This means that, since the late eighteenth century, the number of market-places in East-Flanders had doubled by the middle of the nineteenth century. However, this conclusion needs to be put in perspective. Some of these new markets may have disappeared rather shortly after their official establishment and could therefore have had no real impact. Still, these data point towards a significant expansion of the commercial infrastructure in East-Flanders. This process continued after the middle of the nineteenth century, although at a somewhat slower pace.

Strikingly, when after 1870, it was no longer required to obtain official approval to erect markets, there is no rise in the number of markets officially erected. On the contrary, I have found no evidence of new marketplaces originating in the 1870s. Only in the 1890s again a considerable number of communes erected a market. One possible explanation is that administrations were simply unaware of the change in legislation. Requests for approval to erect markets continued to reach the provincial administration until at least 1897¹⁶.

Discourse on markets

Each separate market request was motivated by particular considerations. However, beyond those case specific elements, how did administrations think about markets? Which principles guided the erection of markets? To what extent were markets considered beneficial? Should trade, according to those whose opinion was asked, be restrained or rather be freed? An analysis of the

---

¹³ The original request was submitted in 1859, but rejected by the provincial council in its session of 1860. Therefore, in the graph, I have included it in the 1860s decade. PROG, Province Registers provincial council, 5: Sessions of 15.07.1859, 13.07.1860, 02.07.1861, 03.07.1861; *Mémorial administratif*, 1861 (90): p. 758

¹⁴ Outside of East-Flanders, some requests were submitted before 1780, and some markets were erected in the Napoleonic period (see footnotes 9 and 11).

¹⁵ Including Lede twice, where a market was established in 1798 and 1833

¹⁶ For example, the requests by Zwijndrecht in 1888 and Aspelare in 1897. PROBe, Province East-Flanders, 0/902/1: Original of letter (Ghent, 17.05.1888) from the governor to the district commissar of Saint-Nicolas and Termonde; 4A/916/4: Letter (Alost, 29.04.1897) from the district commissar to the governor

files dealing with the erection of new markets or changes to the existing network of markets provides an answer to these questions.

The debate on the erection of markets at the end of the Ancien Regime revolved around the interests of the countryside and of agriculture on the one hand, and the interests of towns on the other hand. The advice given to the emperor, Joseph II, was formulated by the Private Council, or for a brief period, the Central Governmental Council. These councils received the advice of lower authorities through the mediation of the Fiscal Councillors of Flanders. Except for the lower authorities, all appear to have been influenced by the ideas of the French Physiocrats: to strengthen the country, agriculture needed to be stimulated, and free trade was a means to achieve that end¹⁷. Thus wrote the Fiscal Councillors on the proposal of Sint-Lievens-Houtem in 1783:

“les cultivateurs, pour les [sic] débit de leurs denrées, ne sauraient avoir des commodités trop multiples, que moins la liberté en est genée, plus il en resultent des avantages au bien public, que le vendeur est toujours censé mieux connoître ses propres intérêts que personne d'autre, que cette classe des cultivateurs, la plus précieuse à l'état, et qui en supporte pour ainsi dire, seule toutes les charges, doit être avantagée par tous les moiens possibles¹⁸”

That same year, on the request of Waarschoot, they spoke of the “liberté naturelle” to hold a market, and stated that “la facilité que cela procureroit aux habitans de vendre leurs denrées et de se procurer la matière première de leurs fabriques de toiles, reveilleroit leur industrie pour l'agriculture, et pour cette fabrique qui fait la richesse du païs¹⁹.” The Private Council agreed that the erection of rural markets was ‘unquestionably’ to the advantage of the countryside²⁰.

These ideas were not shared by everyone. The towns were very concerned about the erection of markets on the countryside. As trade on the countryside would expand, it would diminish in the towns, so they feared. The mayor and alderman of Eeklo thought that trade would not be stimulated by just multiplying markets; on the contrary, trade depended on the advantageous situation of markets and particularly the ‘privileges’ one enjoyed there. On the countryside, markets had no use, whereas they would harm the urban markets²¹. Dendermonde thought that the countryside had already received enough favours recently, at the expense of the towns²².

The aldermen of Ghent added to these concerns that the erection of markets on the countryside would conflict with “de geest vande erectie der steden” and “de destinatie van het platteland”, because “de stedeman van zijn selven geene producten en heeft tot sijne subsistentie, doch doorden lansman op de mercten vande steden geapprovisionneert moet worden”. Erecting markets in each parish, “soo sij sottelijck daer toe altemael schijnen te buteren”, would not only lead to “het totael boulversement vande eerste vuën der erectie vande steden, ende van de salutare

---

¹⁷ According to the *procureur général* of Flanders in 1787, only convincing fiscal arguments could prevent the erection of a new market. When a deputy of Saint-Nicolas submitted the town's advice against the erection of a market in Waasmunster in 1787, the *procureur général*, in an informal communication, stated that the advice was very well, yet “alzo de mercten sijn van vrijwillige erectie, dat tot voorkominge van dien noodig zoude wesen aen te thoonen dat door de oprechting der weke[lijkse] merckt tot Waesmunster sijne majesteijt in sijne intresten soude gelideert worden ofte dierge[lijkse] redenen” (CASN, Ancient archive, 22: Actum 30.09.1787)

¹⁸ GPRO, Private Council, 1.160/C: File on the markets of Sint-Lievens-Houtem and Waarschoot: Letter (Ghent, 14.08.1783) from the Fiscal of Flanders [to the Private Council]

¹⁹ GPRO, Private Council, 1.160/C: File on the markets of Sint-Lievens-Houtem and Waarschoot: Letter (Ghent, 06.04.1783) from the Fiscal of Flanders [to the Private Council]

²⁰ GPRO, Private Council, 1.160/C: File on the markets of Sint-Lievens-Houtem and Waarschoot: Extract ([Brussels], 16.05.1783) from the protocols of the Private Council

²¹ GPRO, Private Council, 1.160/C: File on the markets of Sint-Lievens-Houtem and Waarschoot: Letter (Eeklo, 15.02.1783) from the mayor and aldermen [to the Fiscal of Flanders]

²² GPRO, General Governmental Council, 828: File on the market of Waasmunster: Letter (Dendermonde, 21.11.1787) from the mayor, aldermen and council [to?]

wetten ende ordonnantien degene den landtsman adstringeren aende agriculture”, but disadvantage the general interest, because the one market would ruin the other, those in the towns as well as those on the countryside²³.

Yet, these arguments failed to impress the adherents of physiocratic ideas. In 1787, the *procureur général* of Flanders wrote that “[l]’ombrage que prennent les villes de la prospérité du plat païs est idéal, car les avantages fussent ils dix fois plus multiples au plat païs, ses richesses retournent indubitablement dans les villes comme l’expérience le mont[r]e²⁴.”

With the start of the French period, this Physiocratic discourse disappears from the files concerning the erection of markets. Several markets in the Scheldt Department were erected without thoroughly collecting advice, and consequently without much discussion. The situation in the Scheldt Department in the 1790s conforms with the findings of Margairaz (1988: 77-78): a “décalage” between legal prescriptions and actual practice. In the Scheldt Department, as in the rest of France, a sizeable number of markets was erected in the 1790s without following official procedures, a situation greatly aggravated by the lack of legal clarity of that time²⁵.

Later, in the Napoleonic period, the advice of nearby marketplaces was taken into account on the initiative of the minister of Interior. Again, the towns expressed their concern about rural markets²⁶. In 1803, for example, the mayor of Geraardsbergen, on the proposal of a market in Opbrakel, feared the urban markets would be “déserts et abandonnes” and that

“les communes remplaceraient bientôt les villes en cette matière; et que les habitants des villes se trouveraient bientôt forcés de se rendre aux marchés des communes rurales, à l’effet de se pourvoir des [sic] tout espèce de comestibles et autres objets de première nécessité²⁷.”

Similarly, the mayor of Oudenaarde urged the government in 1809 to protect urban commerce: “une chose plus conséquente encore est le maintien du commerce des villes, qui déjà ne souffre que trop par l’établissement des foires et marchés dans les villages²⁸.”

In the Dutch period, market requests were again dealt with without much fundamental discussion on their usefulness. When in the 1830s a large number of communes was given permission to erect a market, concern clearly rose. This time, the concern did not come from towns

---

²³ These are Ghent’s objections to the market in Sint-Lievens-Houtem. Similar concerns were formulated earlier concerning the proposal of Waarschoot: “[hetgeen] niet over een en kan komen met de natuurlijke destinatie aen het platte land gegeven, te weten den landbauw ende t’gonne daer van dependeert.” GPRO, Private Council, 1.160/C: File on the markets of Sint-Lievens-Houtem and Waarschoot: Letter (Ghent, 25.02.1783) from the aldermen [to the Fiscal of Flanders]; Letter (Ghent, 05.08.1783) from the aldermen [to the Fiscal of Flanders?]

²⁴ GPRO, General Governmental Council, 828: File on the market of Waasmunster: Letter (Ghent, 16.12.1787) from the counsellor *procureur général* of Flanders [to the General Governmental Council]

²⁵ By its decision of 2 Messidor VI, the central administration of the Scheldt Department gave itself the authority to erect markets (art. 3), even though this does not appear to have belonged to the administration’s prerogatives. In accordance with its decision of 2 Messidor, the central administration of the Scheldt Department agreed, a few weeks later, with the establishment of new markets in Zele, Hamme and Ledegem. PROG, Scheldt Department, 2315/2: Decision (2 Messidor VI) of the central administration of the Scheldt Department; Report and original of decision (17 Messidor [VI]) of the central administration of the Scheldt Department; Report and original of decision (19 Messidor [VI]) of the central administration of the Scheldt Department. For legal procedures: see footnote 2. On the establishment of markets in this period, see also Margairaz (1988: 40-47, 73-93).

²⁶ In the cases of Opbrakel (1803), Schorisse (1807-1809) and perhaps Bottelare (1808) as well, the prefect suggested the minister of Interior to permit the erection of the new market in question. Yet, the minister would only give his approval after hearing the opinion of other nearby marketplaces. *Opbrakel*: PROG, Scheldt Department, 3066/10: Original of letter ([Ghent], 2 Ventôse XI) from the prefect to the minister of Interior; Letter (Paris, 1 Germinal XI) from the minister of Interior to the prefect of the Scheldt Department; *Schorisse*: Schorisse: PROG, Scheldt Department, 3066/33: Original of letter ([Ghent], 20.12.1808) from the prefect to the minister of Interior; Letter (Paris, 30.12.1808) from the minister of Interior to the prefect of the Scheldt Department; *Bottelare*: PROG, Scheldt Department, 3066/31: Original of letter ([Ghent], 20.04.1808) from the prefect to the mayor of Bottelare

²⁷ PROG, Scheldt Department, 3066/10: Letter (Geraardsbergen, 22 Floréal XI) from the mayor to the prefect

²⁸ PROG, Scheldt Department, 3066/50: Letter (Oudenaarde, 29.02.1809) from the mayor to the subprefect

alone. The debate was not that of town versus countryside, as it was especially in the 1780s, although some arguments raised in that decade were repeated: that the multiplication of markets, and too many markets, too close to each other, would be mutually damaging; and that if permissions to erect markets were given too easily, soon every village would have cause to erect one²⁹.

Gavere spoke in 1838 of the ‘superfluous number of new markets’³⁰. Ninove recognised that markets, placed at suitable distances, were beneficial for agriculture and trade, but when placed too close to each other, they would be damaging. If markets were created with too much ease, there would soon be no business centres (*centres d'affaires*) left, and the result would be the same as having no markets at all³¹.

These concerns were shared by the minister of Interior. In a circular letter of 1838, clarifying the procedure to establish markets codified by the provincial law of 1836, he warned governors and provincial administrations not to multiply the number of fairs and markets without good reasons. New markets could damage existing markets, while they could have no real use for the requesting commune or for consumers. He concluded:

“de ne l'autoriser en général, que lorsqu'il y a utilité réelle bien reconnue, qu'il ne doit en résulter aucune préjudice véritable pour des droits antérieurement acquis et que d'ailleurs, la population, le degré d'importance et les facilités de communication et d'emplacement d'une commune le comportent³².”

It is not clear if these instructions made much impression on the provincial administration. In 1839, Sint-Maria-Horebeke was granted a market in spite of the protest of Nederbrakel and Schorisse. The Permanent Deputation believed this decision did not conflict with the minister's instructions. According to the Permanent Deputation, the circular letter mainly concerned fairs, and less markets; and rather what they called ‘speculative markets’ than, as was the case here, markets where only objects of daily consumption would be sold³³. After the 1830s, it is the number of *requests* for new marketplaces that drops, not the number of *granted* requests.

In spite of the opinion shared by many that markets should only be erected with great caution, there was in most cases also support for the proposed market. Several rural communes, heard on the matter, stated that the new market would present their inhabitants a convenient possibility to sell their products. On the market of Sint-Maria-Horebeke, for example, the communal council of Zegelsem even claimed that “de zelve oprigting [zou] in vele localitijten tot nut van het algemeen [...] behooren te worden ingerigt³⁴.” Most rural communes, however, limited themselves to stating

---

²⁹ In the 1780s: GPRO, Private Council, 1.160/C: File on the markets of Sint-Lievens-Houtem and Waarschoot: Letter (Ghent, 05.08.1783) from the aldermen [to the Fiscal of Flanders?]; GPRO, General Governmental Council, 828: File on the market of Waasmunster: Letter ([Saint-Nicolas], 04.10.1787) from the high bailiff and head aldermen of the Land of Waes [to the *procureur général* of Flanders?]; Ampliation of advice (Lokeren, 03.10.1787) from the count's men and aldermen. In the 1830s: PROG, Province 1830-1850, 2882-3: File on the market of Kerksken: Extract (Erpe, 14.12.1836) from the register of sessions of the communal council; PROG, Province 1830-1850, 2882-3: File on the market of Haaltert: Extract (Erembodegem, 06.12.1836) from the register of sessions of the communal council; PROG, Province 1830-1850, 2882-3: File on the market of Zingem: Extract (Baaigem, 15.03.1838) from the register of sessions of the communal council

³⁰ PROG, Province 1830-1850, 2882-3: File on the market of Zingem: Extract (Gavere, 05.03.1838) from the register of sessions of the communal council

³¹ PROG, Province 1830-1850, 2882-3: File on the market of Denderhoutem: Extract (Ninove, 01.12.1836) from the register of sessions of the communal council

³² Similar advice was given by the minister's successor in 1842. PROBe, Provincie East-Flanders, 0/970/1: Letter (Brussels, 06.10.1838) from the minister of Interior to the governor of East-Flanders; Letter (Brussels, 13.06.1842) from the minister of Interior to the governor of East-Flanders

³³ PROG, Province 1830-1850, 2882-4: File on the markets of Sint-Maria-Horebeke: Report (Ghent, 15.06.1839) of the Permanent Deputation to the Provincial Council; reference to the circular letter of 1838 is made in an older version of this report.

³⁴ PROG, Province 1830-1850, 2882-4: File on the market of Sint-Maria-Horebeke: Extract (Zegelsem, 14.09.1838) from the register of sessions of the communal council

the proposed market would not damage their interests; explicit support for the market was not general among them³⁵.

That changed in the subsequent decades. Few weekly markets were erected around the middle of the century, but several towns added a monthly cattle market to their commercial infrastructure (not included in Graph 1). In these cases, many communes were convinced that these would be useful, that they would stimulate agriculture and trade³⁶.

In the 1860s, the idea that trade should be free reappears in all vigour. There are two differences, however, with the physiocratic beliefs of the 1780s. Firstly, while the Physiocrats first and foremost aimed to stimulate agriculture, freedom of trade here appears more as a goal in itself, although it was likewise believed that the whole of society would benefit from it. Secondly, in the 1860s, these ideas were very widespread, at least in the region of Aalst: they were shared, not only by higher but also lower administrations, in towns and villages alike.

When asked their advice on the erection of a weekly cattle market in Geraardsbergen in 1864, Aalst replied that “le commerce doit jouir d’une liberté pleine et entière et que les marchés y contribuent en grande partie” and Ninove that “de handelsvrijheid op de merkten dient toegepast te worden³⁷.” They gave a similar advice on other occasions³⁸. Even the communal council of the village Oombergen claimed that “in het belang van den landbouw, den handel en de nijverheid, er zou dienen vrijheid te bestaan voor het inrigten van jaer- en wekelijksche markten³⁹.” The best defence of these principles was made by the district commissar of Dendermonde in 1864:

“Je pense que l’on peut pas refuser d’accorder à une commune l’autorisation d’établir un marché par le motif qu’une autre commune voisine en possède déjà un. Les principes de la liberté commerciale absolue font de jour en jour plus de chemin. Partout on les applique avec succès. Pourquoi vouloir les exclure ici ? Assez longtemps les concessions de foires et de marchés ont été l’apanage de quelques cités privilégiées ; nos mœurs se sont transformées ; notre commerce et notre industrie se pratiquent sur de nouvelles bases ; la protection et le monopole, bons autrefois, ne peuvent plus former qu’un obstacle à l’essor général⁴⁰.”

In several cases there were still other places, usually marketplaces, that feared a new market would harm theirs⁴¹. Nonetheless, those concerns were usually not considered by the provincial

---

³⁵ See for example: PROG, Province 1830-1850, 2882-2: File on the market of Lede; PROG, Province 1830-1850, 2882-3: Files on the markets of Kerksken, Buggenhout, Denderhoutem, Zingem; PROG, Province 1830-1850, 2882-4: File on the market of Sint-Maria-Horebeke

³⁶ See for example: PROG, Province 1830-1850, 2882-4: File on the market of Zottegem; PROG, Province 1830-1850, 2882-5: File on the market of Aalst; PROG, Province 1830-1850, 2882-6: File on the market of Geraardsbergen; PROBe, Province East-Flanders, 0/944/1B: Files on the markets of Ghent, Deinze and Aalter

³⁷ PROBe, Province East-Flanders, 0/972/2: File on the market of Geraardsbergen: Extract (Aalst, 25.10.1864) from the register of sessions of the communal council; Extract (Ninove, 25.10.1864) from the register of sessions of the communal council

³⁸ PROBe, Province East-Flanders, 0/972/2: File on the market of Ghent: Extract (Ninove, 29.11.1864) from the register of sessions of the communal council; Extract (Aalst, 23.12.1864) from the register of sessions of the communal council; PROBe, Province East-Flanders, 0/972/2: File on the market of Denderleeuw: Extract (Ninove, 02.10.1866) from the register of sessions of the communal council; Extract (Aalst, 06.08.1866) from the register of sessions of the communal council

³⁹ PROBe, Province East-Flanders, 0/972/1: File on the market of Lebbeke: Extract (Oombergen, 10.05.1864) from the register of sessions of the communal council; PROBe, Province East-Flanders, 4 (0/972/1): File on the market of Ninove: Extract (Oombergen, 10.05.1864) from the register of sessions of the communal council; PROBe, Province East-Flanders, 0/972/2: File on the market of Ronse: Extract (Oombergen, 04.02.1866) from the register of sessions of the communal council

⁴⁰ PROBe, Province East-Flanders, 0/972/1: File on the market of Lebbeke: Letter (Dendermonde, 03.06.1864) from the district commissar to the governor

⁴¹ For instance, Buggenhout opposed the establishment of a market in Lebbeke on the grounds that the “opeenstapeling van markten” was harmful to the general interest. PROBe, Province East-Flanders, 0/972/1: File on the market of Lebbeke: Extract (Buggenhout, 16.04.1864) from the register of sessions of the communal council

administration, who also thought that “en cette matière le principe de la liberté la plus absolue doit prévaloir⁴².” Besides, most places believed that new markets were beneficial rather than harmful⁴³.

It was the idea of free-trade that inspired the parliament in 1869-1870 to abolish the requirement to obtain official permission to erect markets. In the statement of motivations, it is said that “[i]l ne peut y avoir nul inconvénient à laisser à cet égard une entière liberté aux communes⁴⁴.” Fairs and markets would only be attended in those places where they were actually useful, and it would therefore be unjust to prevent their creation to protect existing marketplaces from competition⁴⁵. This freedom was given to communes in May 1870⁴⁶.

Conclusion

Between 1750 and 1900, the number of places in East-Flanders where a weekly market was held considerably augmented. Establishing new market-places was one way to bring ‘the’ market closer to agricultural producers. The increase in their number suggests that an increase in the commercialisation of agricultural production took place in the course of the eighteenth and nineteenth centuries.

As already suggested by previous scholars, the 1780s indeed appeared as a clear break: for the first time in a least thirty years, new markets were erected in East-Flanders. Permission was given to villages to hold a weekly market, based on the idea that the opportunity for trade would benefit agriculture and thus the country as a whole. This view was inspired by the teachings of the French physiocrats, whose ideas were shared by Joseph II. Still, the reason why permission for these markets was granted was not solely because of the convictions of Joseph II, but rather because those convictions were shared by the intermediate authorities, advising the emperor, as well.

However, if we look further than the end of the Ancien Régime, the number of markets erected in the 1780s is clearly overshadowed by further developments. Particularly in the 1790s, 1820s-1830s and again in the 1890s were new market-places established. After the Ancien Régime, there was no longer a connection between the erection of markets and economic ideas. Only in the Napoleonic era were market requests rejected because the government adhered to the objections made to those requests. At other times, market requests were much more likely to be accepted. In the 1790s, markets could be erected because of the unclear and unstable juridical circumstances. In the 1830s, new markets were established despite the concerns that were raised, similar to those of the Napoleonic era, about the effects of their multiplication. When the erection of markets became free after 1870, this did not immediately lead to a new peak.

---

⁴² Statement on the market of Denderleeuw. Also on other occasions, free-trade was cited as their guiding principle, in the case of the market of Lebbeke and the weekly cattle market of Geraardsbergen. A notable exception is the request of Ghent to erect a second weekly cattle market, refused twice by the Provincial Council, in 1856 and 1865, after the protest of surrounding towns. *Denderleeuw*: PROBe, Province East-Flanders, 0/972/2: File on the market of Denderleeuw: Note ([s.l., s.d.]) of the second commission; Original of report (Ghent, 11.05.1867) to the Provincial Council; *Lebbeke*: PROBe, Province East-Flanders, 0/972/1: File on the market of Lebbeke: Note ([s.l., s.d.]) from the reporter and president of the second commission; *Geraardsbergen*: PROBe, Province East-Flanders, 0/972/2: File on the market of Geraardsbergen: Report (Ghent, 17.05.1865) to the Provincial Council; *Ghent*: PROBe, Province East-Flanders, 0/944/1B: File on the market of Ghent: Original of report (Ghent, 26.06.1856) of the Permanent Deputation to the Provincial Council; Report (Ghent, 04.07.1856) [of the second commission to the Provincial Council]; PROBe, Province East-Flanders, 0/972/2: File on the market of Ghent: Report (Ghent, 13.05.1865) of the Permanent Deputation to the Provincial Council

⁴³ See, for example: PROBe, Province East-Flanders, 0/972/1: Files on the markets of Lebbeke, Ninove; PROBe, Province East-Flanders, 0/972/2: Files on the markets of Denderleeuw, Ronse, Geraardsbergen

⁴⁴ *Documents parlementaires*, 1869-70, C n° 38, p. 1

⁴⁵ *Documents parlementaires*, 1869-70, C n° 38, p. 1 ; C n° 114, p. 1-2

⁴⁶ Law of 27 May 1870

The absence of a clear connection between the ideas on the effects of market-places and their actual erection indicates that the trends observed between 1750 and 1900 were rather related to other factors. Still, it remained an essential requirement that the government would at least consider proposals for new markets and leave open the possibility of their acceptance. Nonetheless, the mere presence of this requirement does not automatically lead to an increase in the number of requests. This leads to the conclusion that the establishment of new markets must have been mainly related to other factors, among which the particular needs of the requesting localities, their geographic location and needs of the local population.

References

- Block, M. (1856). *Dictionnaire de l'administration française*. Paris et Strasbourg, Librairie administrative.
- Blomme, J. (1993). *The Economic Development of Belgian Agriculture: 1880-1980. A Quantitative and Qualitative Analysis*. Leuven, Leuven University Press.
- Britnell, R. H. (1978). "English Markets and Royal Administration before 1200." *The Economic History Review New Series*, Vol. 31(2): 183-196.
- Carlier, J. J. (1861-1862). "Origine des foires et des marchés publics en Flandre." *Annales du Comité Flamand de France* 6: 127-139.
- Chartres, J., Ed. (1990a). *Agricultural markets and trade, 1500-1750*. Chapters from the Agrarian History of England and Wales, 1500-1750. Cambridge, Cambridge University Press.
- Chartres, J. (1990b). The marketing of agricultural produce, 1640-1750. *Agricultural markets and trade, 1500-1750*. J. Chartres. Cambridge, Cambridge University Press: 157-274.
- Chartres, J. A. (1996). Foires et marchés en Angleterre de 1500 à 1850. *Foires et marchés dans les Campagnes de l'Europe médiévale et moderne. Actes des XIVes Journées Internationales d'Histoire de l'Abbaye de Flaran, Septembre 1992*. C. Desplat. Toulouse, Presses Universitaires du Mirail: 153-175.
- De Potter, F. and J. Broeckaert (1864-1870). *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen. 1e reeks: Arrondissement Gent. 5e deel*. Gent, Annoot-Braeckman.
- Dejongh, G. (1999a). "New estimates of land productivity in Belgium, 1750-1850." *Agricultural History Review*(1): 7-28.
- Dejongh, G. (1999b). *Tussen immobiliteit en revolutie. De economische ontwikkeling van de Belgische landbouw in een periode van transitie (1750-1850) (onuitgegeven doctoraatsverhandeling, Universiteit Leuven)*. Leuven, Universiteit Leuven.
- Dejongh, G., B. Van Campenhout, et al. (2000). "In de greep van de markt. De integratie van de regionale landbouwmarkten in België, 1700-1850." *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis* 30(1-2): 5-47.
- Dejongh, G. and E. Vanhaute (1999). Arable productivity in Belgian agriculture, c. 1800- c. 1950. *Land productivity and agro-systems in the North Sea Area. Middle Ages-20th century. Elements for comparison*. E. Thoen and B. J. P. Van Bavel. Turnhout, Brepols: 65-84.
- Everitt, A. (1990). The marketing of agricultural produce, 1500-1640. *Agricultural markets and trade, 1500-1750*. J. Chartres. Cambridge, Cambridge University Press: 15-156.
- Gadisseur, J. (1990). *Le produit physique de la Belgique 1830-1913. Présentation critique des données statistiques. Introduction générale. Agriculture*. Bruxelles, Palais des Académies.
- Goossens, M. (1993). *The Economic Development of Belgian Agriculture: a Regional Perspective, 1812- 1846*. Leuven, Leuven University Press.
- Huvelin, P. (1897). *Essai historique sur le droit des marchés et des foires*. Paris, Arthur Rousseau.

- Kint, P. (1989). *Prometheus aangevuurd door Demeter. De economische ontwikkeling van de landbouw in Oost-Vlaanderen, 1815 - 1850*. Amsterdam, VU Uitgeverij.
- Margairaz, D. (1988). *Foires et marchés dans la France préindustrielle*. Paris, Éditions de l'École des Hautes Études en Sciences Sociales.
- Margairaz, D. (2001). Réseaux de marchés et dispersion des prix. *Fiere e mercati nella integrazione delle economie europee, secc. 13-18: atti della 'Trentaduesima settimana di studi', 8-12 maggio 2000*. S. Cavaciocchi. Firenze, Le Monnier: 205-219.
- Martyn, G. (2002). "Een publiekrechtelijk dispuut tussen stad en platteland naar aanleiding van laat-achttiende-eeuwse Zuid-West-Vlaamse marktprivileges." *De Leiegouw* **44**(1): 91-103.
- Michielsens, A. ([1938]). *De evolutie van de handelsorganisatie in België sedert het begin der 18de eeuw*. Turnhout, J. Van Mierlo-Proost.
- Pieters, J. (1968). "De wekelijkse markt te Schellebelle." *Oudheidkundige van het Land van Dendermonde. Gedenkschriften. 3e reeks*(3-4): 81-84.
- Ronsijn, W. (2009). "De oprichting van een wekelijkse markt in Opbrakel, begin negentiende eeuw." *Triverius* **39**(3): 35-46.
- Tielemans, F. (1846). *Répertoire de l'administration et du droit administratif de la Belgique. Tome septième*. Bruxelles, Weissenbruck.
- Tits-Dieuaide, M.-J. (1984). Le grain et la pain dans l'administration des villes de Brabant et de Flandre au Moyen-Age (discussion). *Het openbaar initiatief van de gemeenten in België. Historische grondslagen (Ancien Régime). 11de Internationaal Colloquium, Spa, 1-4 sept. 1982, Gemeentekrediet van België*: 453-494.
- Van Houtte, H. (1920). *Histoire économique de la Belgique à la fin de l'Ancien Régime*. Gand, Van Rysselberghe & Rombaut.
- Vandenbroeke, C. (1979). Landbouw in de Zuidelijke Nederlanden, 1650-1815. *Algemene geschiedenis der Nederlanden, vol. 8*. Haarlem, Fibula-Van Dishoeck: 73-101.
- Vandenbroeke, C. (1981). *Sociale geschiedenis van het Vlaamse volk*. Beveren-Nijmegen.
- Vandenbroeke, C. (1984). *Vlaamse koopkracht. Gisteren, vandaag en morgen*. Leuven, Kritak.
- Yante, J.-M. (1984). Le rôle des autorités communales dans l'organisation, la réglementation et la police des transactions commerciales (Liège, Namur, Hainaut, Luxembourg - XIVe-XVIe siècle). *Het openbaar initiatief van de gemeenten in België. Historische grondslagen (Ancien Régime). 11de Internationaal Colloquium, Spa, 4-4 sept. 1982. Handelingen, Gemeentekrediet van België*: 425-436.

Abbreviations

CASN: City archives Saint-Nicolas
 GPRO: General public records office (Brussels)
 PROG: Public records office Ghent
 PROBe: Public records office Beveren-Waas

Annex: Overview of markets in East-Flanders, 1750-1900

(in Dutch)

Overzicht van alle gemeenten in Oost-Vlaanderen die tussen 1750-1900 een markt (dagelijks, wekelijks of maandelijks) gehad hebben of verzocht hebben er één op te richten

---

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Bronnen	3
<i>Officiële overzichten bestaande markten, onderzoeken daarnaar .....</i>	<i>3</i>
<i>Officieuze overzichten van markten .....</i>	<i>6</i>
<i>Dossiers betreffende de oprichting en wijzigingen van markten .....</i>	<i>7</i>
<i>Overzichten van nieuw opgerichte markten.....</i>	<i>8</i>
Wetgeving en instructies over de inrichting, afschaffing of wijziging van markten.....	8
Referenties	10
Steden.....	11
Aalst.....	11
Deinze	13
Dendermonde.....	15
Eeklo	17
Gent	18
Geraardsbergen.....	23
Lokeren.....	25
Ninove	26
Oudenaarde	28
Ronse	30
Sint-Niklaas	32
Arrondissement Aalst	33
Aspelare	33
Denderhoutem.....	34
Denderleeuw	35
Haaltert	36
Herzele.....	37
Kerksken.....	38
Lede	39
Oordegem	41
Sint-Lievens-Houtem.....	42
Steenhuize-Wijnhuize	43
Zottegem.....	44
Arrondissement Dendermonde	45
Baasrode	45
Buggenhout.....	47
Hamme.....	48
Lebbeke	49
Waasmunster	50
Wetteren.....	51
Zelee	52
Arrondissement Eeklo	53
Assenede.....	53
Bassevelde	55
Ertvelde.....	56
Kaprijke	57
Maldegem	58
Middelburg	59
Watervliet	60
Zelzate	61
Arrondissement Gent.....	62
Aalter	62
Bottelare.....	63

Gavere.....	64
Knesselare.....	65
Landegem	66
Ledeberg	67
Lochristi.....	68
Nazareth.....	69
Nevele	70
Olsene	71
Oosterzele	72
Poeke	73
Sint-Amandsberg	74
Sleidinge	75
Waarschoot	76
Wachtebeke	77
Zomergem.....	79
Arrondissement Oudenaarde.....	80
Berchem.....	80
Kruishoutem	81
Leupegem	83
Nederbrakel	84
Opbrakel	86
Schorisse.....	87
Sint-Maria-Horebeke	88
Sint-Maria-Lierde	89
Zegelsem.....	90
Zingem.....	91
Arrondissement Sint-Niklaas	92
Beveren.....	92
Kieldrecht	93
Rupelmonde.....	94
Sinaai	95
Sint-Gillis-Waas	96
Stekene.....	97
Temse.....	98
Zwijndrecht.....	100

Bronnen

Officiële overzichten bestaande markten, onderzoeken daarnaar

1720-1721¹: Onderzoek naar markten op het platteland

Na eind 1720 klachten overgemaakt te hebben over concurrentie van openbare markten waarvan het merendeel zou gehouden worden zonder octrooi of toestemming, werden de steden Gent en Dendermonde gevraagd een overzicht op te stellen van die markten. In hun antwoorden worden markten opgegeven, waarbij vooral het overzicht gegeven door Gent uitgebreid is². De marktdagen worden door Gent niet vermeld. Alle plaatsen opgegeven door Gent werden op 15 oktober 1721 aangeschreven door de Raad van Vlaanderen met de vraag het octrooi, krachtens hetwelke hun markt gehouden werd. Hun antwoorden (met uitzondering van Wakken) en hun bijlagen worden bewaard in dit dossier van de Raad van Vlaanderen.

1799³: Besluit ([Gent], 19 Ventôse VII) van de departementale administratie: markten en foren volgens de republikeinse kalender

In de loop van jaar VI en VII werden de foren en markten van het Scheldepartement op voet van de republikeinse kalender geregeld. Met een eerste rondschriven van 19 Pluviôse VI peilde de administratie van het Scheldepartement naar het bestaan van jaarmarkten. Op 6 Ventôse VI werden de kantonmunicipaliteiten gevraagd een overzicht op te stellen van de gemeenten in het kanton waar markten plaatsvonden, de weekdag waarop deze doorgingen en de meest geschikte dag van de decade waarop ze zouden geplaatst kunnen worden⁴. Daaruit volgde een eerste besluit van 2 Messidor VI, dat enkel de voornaamste markten van het departement regelde. Voor de andere plaatsen waar markten plaatsvonden, werden de kantonmunicipaliteiten vrij gelaten de meest geschikte dag van de decade te kiezen⁵. Omdat de minister van Binnenlandse Zaken echter een volledig overzicht van de bestaande markten wou hebben⁶, werd op basis van de reeds verzamelde informatie een nieuw overzicht opgesteld, bekrachtigd in het besluit van 19 Ventôse VII⁷.

Voor wat weekmarkten aangaat, vermeldt het besluit van jaar VII enkel de nieuwe republikeinse marktdagen (1799(net)). Daarnaast bevat het dossier ook nog een voorbereidend overzicht (1799(klad)) dat meer informatie bevat: de oude weekdagen staan aangeduid en er komen gemeenten op voor die niet in het definitief besluit zijn opgenomen. Bij een aantal gemeenten (nl. Evergem, Nederboelare, Sleidinge, Nederzwalm, Hamme, Overmeire) staat vermeld dat ze eigenlijk geen markt hebben, wat erop zou kunnen wijzen dat ze een markt hadden die de revolutionaire periode niet overleefde. Voor bepaalde gemeenten geeft dit voorbereidend overzicht decadaire marktdagen op die afwijken van het definitieve besluit. Het moet beschouwd worden als een werkdokument.

1801⁸: Besluit (Gent, 19 Brumaire X) van de prefect: markten en foren volgens de gregoriaanse kalender

In jaar X werd de periodiciteit van de wekelijkse markten terug volgens de oude kalender geregeld. Daarvoor werd een overzicht opgesteld waarvan een nette versie (1801(net)) en een voorbereidende kladversie

---

¹ RAG, Raad van Vlaanderen: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721

² RAG, Raad van Vlaanderen: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721: Brief (Gent, 04.01.1721) van de schepenen van de keure en de raad van de stad Gent; Brief (Dendermonde, 13.01.1721) van de burgemeester en schepenen van Dendermonde

³ RABe, Scheldepartement: 2315/3: Vaststelling jaarkalender jaarmarkten en markten in het departement (1798-1799): Besluit van 19 Ventôse VII: definitieve versie en voorbereidend overzicht

⁴ RABe, Scheldepartement: 2315/2: Dossier i.v.m. het opstellen van een algemeen overzicht van markten in het departement: Brief (Gent, 19 Pluviôse VI) van de administratie van het Scheldepartement aan de administratie van de kantonmunicipaliteiten; Brief (Gent, 9 Ventôse VI) van de administratie van het Scheldepartement aan de administratie van de kantonmunicipaliteiten

⁵ RABe, Scheldepartement: 2315/2: Dossier i.v.m. het opstellen van een algemeen overzicht van markten in het departement: Besluit (Gent, 2 Messidor VI) van de administratie van het Scheldepartement

⁶ RABe, Scheldepartement: 2315/2: Dossier i.v.m. het opstellen van een algemeen overzicht van markten in het departement: Brief (Parijs, 17 Messidor VI) van de minister van Binnenlandse Zaken aan de centrale administratie van het Scheldepartement

⁷ RABe, Scheldepartement: 2315/3: Vaststelling jaarkalender jaarmarkten en markten in het departement (1798-1799): Besluit van 19 Ventôse VII

⁸ RABe, Scheldepartement: 3066/4: Nieuwe marktdagen per gemeente (1801) en 3066/5: Nieuwe marktdagen per gemeente (1801) (overzichten)

(1801(klad)) bewaard is. De nette versie bevat voor elke gemeente enkel de voornaamste marktdag; de kladversie duidt ook de dagen aan waarop kleinere markten doorgingen, ingeval er in een gemeente meerdere marktdagen per week bestonden.

In principe werden alle marktdagen terug gelegd op de weekdays waarop ze doorgingen vóór de introductie van de republikeinse kalender. Vergelijking met latere gegevens laat vermoeden dat dit niet altijd correct gebeurde.

1802⁹: Linnenenquête Schelvedepartement

Alle gemeenten van het departement kregen een vragenlijst van de prefect, voornamelijk over de linnennijverheid. Daarin werd ook gevraagd over er in de gemeente een markt was, maar niet op welke dag die doorging. De antwoorden werden echter niet van alle gemeenten teruggevonden. De antwoorden van Overboelare en Orroir lijken te impliceren dat er een markt bestond in die gemeenten, maar wellicht hebben die gemeenten de vraag verkeerd geïnterpreteerd.

1831¹⁰: Overzicht van foren en markten in de provincie

Overzicht opgesteld op verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken (schrijven van 29.04.1831). In het provinciearchief worden twee versies hiervan bewaard: een 'definitieve' lijst, waarop de arrondissementen Eeklo en Sint-Niklaas ontbreken. Deze werd bijgewerkt door de provinciale administratie tot minstens 1840. In principe werd van markten opgericht na 1831 aangeduid krachtens welk KB ze opgericht waren. Daarnaast is er ook een voorbereidende versie van bewaard, die echter geen wekelijkse markten aanduidt maar die verder wel gegevens bevat voor arrondissementen Eeklo en Sint-Niklaas. Tenslotte bevat het dossier ook nog een overzicht van foren en markten ingericht sinds oktober 1831 tot en met 1836.

1832¹¹: Overzicht van weekmarkten in de provincie

Volgens art. 684 van het wetboek voor burgerlijke procedures moesten aankondigingen van de verkoop van aangeslagen goederen gebeuren door plakbrieven op te hangen op de voornaamste markt van de gemeente waar de aangeslagene is gedomicilieerd, de gemeente waar de goederen zijn gelegen en tenslotte de gemeente van het tribunaal waar de verkoop zou plaatsvinden. Indien er in één van die gemeenten geen markt was, moest dat op de twee meest nabijgelegen markten gebeuren.

Opdat de deurwaarders die hiermee gelast waren in staat zouden zijn te weten in welke gemeenten er markten ingesteld waren, vroeg de procureur des konings te Gent (brief van 23.08.1832), in opdracht van de Kamer van Deurwaarders, de gouverneur een overzicht op te stellen van de markten in arrondissement Gent.

Dit dossier bevat niet alleen een overzicht van weekmarkten in het gerechtelijk arrondissement Gent, maar ook in Oudenaarde en Dendermonde.

1844¹²: Overzicht van foren en markten in de provincie (niet teruggevonden)

Overzicht opgesteld op verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken (schrijven van 29.02.1844). Deze lijst zou naast de naam van de gemeente waar de voor of markt ingesteld is, ook aanduiden op welke dagen en tijden de markten of foren doorgaan, wat er te koop werd aangeboden en hoelang ze duurden. Het overzicht wordt niet in het dossier bewaard.

1848¹³: Overzicht van foren en markten in de provincie

Overzicht opgesteld op verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken (circulaire van 28.07.1848¹⁴) van de bestaande foren en markten in Oost-Vlaanderen, met aanduiding van de dagen waarop ze gehouden worden, over welk soort markten het gaat en indien gekend de besluiten waarmee ze opgericht waren en de waren die er verkocht werden. De minister had dit overzicht nodig, omdat hem jaarlijks aanvragen bereikten om nieuwe markten in te richten, die hij niet goed kon evalueren zonder een overzicht, per kanton en arrondissement, van de reeds ingerichte markten.

---

⁹ RABe, Schelvedepartement: 2202/1-72: Linnenenquête arr. Dendermonde; 2201/1-51: Linnenenquête arr. Eeklo; 2201/52-109: Linnenenquête arr. Gent; 2200/1-106: Linnenenquête arr. Oudenaarde

¹⁰ RABe, Provincie 1830-1850: 2886: Markten in de provincie (1831-1832)

¹¹ RABe, Provincie 1830-1850: 2886: Markten in de provincie (1831-1832)

¹² RABe, Provincie 1830-1850: 2906: Staat van markten in de provincie (1844)

¹³ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/971/1: Jaar- en weekmarkten. Overzichtsstaten 1840-1853

¹⁴ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/972/1: Briefwisseling i.v.m. het opstellen van een overzichtsstaat van bestaande markten, 1848: Brief ([Brussel, 28.07.1848]) van de minister van Binnenlandse Zaken aan de gouverneur van Oost-Vlaanderen

1853¹⁵: Overzicht van foren en markten in de provincie

Overzicht opgesteld op verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken (schrijven van 22.10.1852). In oktober 1852 stelde de minister vast dat de lijst opgesteld in 1848 geen aanduidingen bevatte over de verkochte producten op de foren en markten. Hij verzocht het overzicht opgesteld in 1848 aan te vullen met de opgave van die producten en voor oude markten ook aan te duiden met welke octrooien ze waren opgericht. Omdat de minister beweerde zelf over de nodige gegevens te beschikken over markten opgericht na 1848, bevat het nieuwe overzicht opgesteld in 1853 in principe geen informatie over deze nieuwe markten.

Omwille van deze ministeriële vraag naar specifieke gegevens was de provinciale administratie nu minder tolerant voor onvolledigheid: wanneer gegevens ontbraken werden de arrondissementscommissarissen verzocht de nodige informatie alsnog aan te leveren. De oorspronkelijke overzichten van de aangeschreven steden en de overzichten opgesteld door de arrondissementscommissarissen, op basis waarvan het overzicht voor de gehele provincie zou worden opgesteld, zijn bewaard. Daarnaast is er ook nog een minuut van dit overzicht bewaard waarop in potlood (onduidelijk) staat aangeduid in welke mate deze markten effectief bezocht werden.

Tenslotte zit in dit dossier ook nog een overzicht van markten ingericht tussen 1856-1861.

[1856]¹⁶: Overzicht van foren en markten in de provincie

Niet gedateerde minuut van een overzicht van foren en markten in Oost-Vlaanderen, bijgewerkt tot minstens 1856.

1862¹⁷: Overzicht van foren en markten in de provincie

Overzicht opgesteld op verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken (schrijven van 18.07.1862). Deze inlichtingen waren bestemd voor het departement Openbare Werken, om het transport van de spoorwegen te regelen. Het overzicht bevat de namen van de gemeenten waar foren en markten gehouden worden, de dagen waarop deze doorgaan, indien gekend de besluiten waarmee ze opgericht waren, wat voor goederen en werden verkocht en vaak ook in welke mate ze bezocht werden. De inhoud van dit overzicht vertoont een grote continuïteit met het overzicht van 1853 voor wat betreft verkochte producten en bezoek. Die gegevens geven daarom niet noodzakelijk de toestand van 1862 weer.

1873¹⁸: Onderzoek naar markten en jaarmarkten

Vanaf 1870 was het niet langer noodzakelijk voorafgaande toestemming te krijgen om een markt te mogen oprichten, elke gemeente was daar voortaan vrij in. Wanneer de minister van Binnenlandse Zaken in 1872 het aantal jaarlijkse, maandelijkse en wekelijkse markten wou kennen (schrijven van 27.08.1872), kon de provinciale administratie daar dan ook geen officiële gegevens over aandragen. Die werden in 1872 verzameld op basis van de *Wegwyzer der stad Gend.* Een jaar later vroeg de minister opnieuw om cijfers (schrijven van 14.05.1873). De gegevens uit de *Wegwyzer* werden nu echter als onvoldoende nauwkeurig beschouwd. De provincie besloot om elke stad en gemeente aan te schrijven met de vraag welke jaarlijkse, maandelijkse en wekelijkse markten er gehouden werden¹⁹.

1890²⁰: Onderzoek naar markten en jaarmarkten

Dit onderzoek naar het bestaan van foren en markten werd uitgevoerd op dezelfde manier als dat van 1873: alle steden en gemeenten werden op 10.10.1890 door de gouverneur aangeschreven met de vraag de data van deze instellingen op te geven en hun openingsuren. In het provinciearchief zijn de antwoorden van de meeste, maar niet alle, gemeenten bewaard. Gemeenten als Gent, Nederbrakel, Knesselare, Poeke ontbreken.

1899²¹: Onderzoek naar markten en jaarmarkten

Op verzoek van de minister van Landbouw en Openbare Werken werden opnieuw alle steden en gemeenten gevraagd de foren en markten die er bestonden op te geven (brief van de gouverneur van 14.01.1899). Nu moest

---

¹⁵ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/971/1: Jaar- en weekmarkten. Overzichtsstaten 1840-1853

¹⁶ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/971/1: Jaar- en weekmarkten. Overzichtsstaten 1840-1853

¹⁷ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/971/2: Jaar- en weekmarkten. Overzichtsstaten 1862

¹⁸ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/810/1: Onderzoek naar markten en jaarmarkten 1873 (met andere inlichtingen)

¹⁹ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/810/1: Briefwisseling op het einde van dit dossier: Brief (Brussel, 27.08.1872) van de minister van Binnenlandse Zaken aan de gouverneur; Minuut van brief (Gent, 30.08.1872) van de gouverneur aan de minister van Binnenlandse Zaken; Brief (Brussel, 14.05.1873) van de minister van Binnenlandse Zaken aan de gouverneur van Oost-Vlaanderen, met daarop nota (19.05.1873) van de [4^e] afdeling

²⁰ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 4A/670: Onderzoek naar markten en jaarmarkten 1890 (zie ook 0/902/1)

²¹ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/584/1: Onderzoek naar markten en jaarmarkten 1899 arr. Gent; 0/584/2: Eeklo; 0/584/3: Dendermonde; 0/718/1: Sint-Niklaas; 4A/1082/4: Oudenaarde; 4A/1082/5: Aalst

daar een speciaal formulier worden ingevuld met de dagen en uren waarop de foren en markten doorgingen, en de goederen die er werden verkocht. Niet alle ingevulde formulieren werden teruggevonden: zo ontbreken Aalst, Gent, Geraardsbergen, Ninove, Oudenaarde²², Ronse, Denderhoutem, Denderleeuw, Herzele, Lede, Oordegem, Sint-Lievens-Houtem en Zottegem.

Officieuze overzichten van markten

1804-1899²³: Jaarlijks overzicht van markten in de Wegwyzer der stad Gend

Gewoonlijk werd elk jaar in de *Wegwyzer der stad Gend* een overzicht van wekelijkse markten in de provincie Oost-Vlaanderen (en eventueel daarbuiten) gegeven. De *Wegwyzer* levert geen officiële gegevens aan over het bestaan van foren en markten in de provincie en bovendien waren de gegevens niet erg betrouwbaar, wat in 1873 door de uitgever ervan zelf werd toegegeven²⁴. Vooral in de beginperiode blijkt de vermelding van de dagen waarop de markten doorgingen niet altijd correct. Ook werd dezelfde lijst (incl. fouten) soms verschillende jaren na elkaar gedrukt, waardoor de gegevens verouderden. Belangrijke wijzigingen in de lijst deden zich voor in 1821, 1823, 1828, 1869, 1899 (wat niet uitsluit dat daartussen kleinere wijzigingen werden aangebracht). Vermoedelijk baseerde men zich o.m. op de officiële overzichten van 1801 en 1899 en het officieuze overzicht in de *Annuaire des agriculteurs* van 1868.

1868: Annuaire des agriculteurs pour 1868²⁵

Bevat voor dat jaar een volledige lijst van foren en markten in België, per provincie en arrondissement. Daarbij is ook het belang van de markt aangeduid. Over de volledigheid van dit overzicht valt te twijfelen: sommige wekelijkse markten, waarvan vrij zeker is dat ze effectief bestonden (bv. die van Nederbrakel) worden niet vermeld. Waarschijnlijk baseerde men zich voor Oost-Vlaanderen op het officiële overzicht van 1862 (ook voor de aanduiding van het belang van markten)²⁶.

²² Het formulier van Oudenaarde werd in het stadsarchief teruggevonden: SAO, *Modern Archief*, OUD 742.02-3: Marktprijzen (05.01.1832 -10.02.1940): Staat: Dagtekening uur en dagen van markten (Oudenaarde, 20.01.1899)

²³ *Wegwyzer der stad Gend*, 1804: p. 18; 1805: p. 18; 1806: p. 18; 1811: p. 3; 1812: p. 3; 1813: p. 3; 1814: p. 3; 1815: p. 3; 1816: p. 3; 1817: p. 3; 1818: p. 32; 1819: p. 8; 1820: na titelpg.; 1821: p. 8; 1822: p. 8; 1823: p. 34; 1824: na titelpg.; 1826: p. xv; 1828: p. 10; 1829: p. 11; 1830: p. 8; 1831: p. 21; 1832: p. 21; 1833: p. 52; 1834: p. 20; 1836: p. 76-77; 1837: 81-83; 1838: p. 84-85; 1839: p. 94-95; 1840: p. 99-100; 1841: p. 106-107; 1842: p. 45-46; 1843: p. 5-6; 1844: p. 5-6; 1845: p. 444-445; 1846: p. 52-53; 1847: p. 383-384; 1849: p. 6-7; 1850: p. 6-7; 1851: p. 6-7; 1852: p. 6-7; 1853: p. 19-20; 1854: p. 19-20; 1855: p. 19-20; 1856: p. 19-20; 1858: p. 19-20; 1859: p. 19-20; 1860: p. 19-20; 1861: p. 19-20; 1862: p. 19-20; 1863: p. 19-20; 1864: p. 19-20; 1865: p. 19-20; 1866: p. 19-20; 1867: p. 19-20; 1868: p. 19-20; 1869: p. 19; 1871: p. 19; 1872: p. 19; 1873: p. 19; 1874: p. 19; 1875: p. 19; 1876: p. 19; 1877: p. 19; 1878: p. 19; 1881: p. 19; 1882: p. 19; 1883: p. 19; 1884: p. 19; 1885: p. 19; 1886: p. 17; 1887: p. 17; 1888: p. 17; 1889: p. 17; 1890: p. 17; 1891: p. 17; 1892: p. 6; 1893: p. 6; 1894: p. 6; 1896: p. 8; 1897: p. 8; 1898: p. 8-9; 1899: p. 8-9

²⁴ RABe, *Provincie Oost-Vlaanderen*: 0/810/1: Nota (19.05.1873) van de [4^e] afdeling van de provinciale administratie op de Brief (Brussel, 14.05.1873) van de minister van Binnenlandse Zaken aan de gouverneur van Oost-Vlaanderen. Een vergelijking tussen de gegevens verzameld door de gouverneur op basis van de *Wegwyzer* (Minuut van brief (Gent, 30.08.1872) van de gouverneur aan de minister van Binnenlandse Zaken) en het latere onderzoek naar bestaande foren en markten van 1873 (Minuut van brief (Gent, 01.09.1873) van de gouverneur aan de minister van Binnenlandse Zaken) brengt een duidelijk verschil naar voor:

	<u>Jaarlijks</u>	<u>Maandelijks</u>	<u>Wekelijks</u>
Wegwyzer (1872)	186	10	63
Onderzoek (1873)	160	17	57

²⁵ *Annuaire des agriculteurs pour 1868*, Bibliothèque du campagnard, Bruxelles, Manceaux, 1868, pp. 107-114

²⁶ Een duidelijke aanwijzing daarvoor is de vergissing m.b.t. Machelen: volgens de *Annuaire* zou Machelen een maandelijks beestenmarkt hebben; eigenlijk was dat één van de markten van Deinze. In het officiële overzicht van 1862 volgen die gemeenten op elkaar en licht een dergelijke vergissing voor de hand.

Dossiers betreffende de oprichting en wijzigingen van markten

Dossiers 1750-1794: uit het archief van de Geheime Raad:

Dossiers voor de Zuidelijke Nederlanden, verzameld in drie bundels²⁷. Voor het latere gebied Oost-Vlaanderen betreft het markten in Deinze (1.160/A), Sint-Lievens-Houtem en Waarschoot (1.160/C).

Dossiers 1787: uit het archief van de Conseil du Gouvernement Général

Dossiers voor de Zuidelijke Nederlanden, verzameld in één bundel²⁸. Voor het latere gebied Oost-Vlaanderen betreft het een markt in Waasmunster.

Dossiers 1782-1787: uit het archief van de Fiscalen van de Raad van Vlaanderen

Bij de oprichting van markten werd het advies van de Fiscalen van de Raad van Vlaanderen gevraagd. Enkel dossiers van de periode 1782-1787 werden systematisch doorzocht, gezien het grote aantal markten dat in deze periode wordt opgericht, om eventueel ontbrekende dossiers op te sporen²⁹. Voor het latere gebied Oost-Vlaanderen betreft het markten in Sint-Lievens-Houtem (30.870, 30.872), Waarschoot (30.871) en Deinze (30.889)³⁰.

Dossiers 1795-1815: uit het archief Departement van de Schelde:

Voor de vroegste periode zitten deze dossiers samen met algemene dossiers i.v.m. markten³¹. Het betreft dossiers van de gemeenten Zele, Hamme, Lede; Oostburg, Geraardsbergen; Gent, Rupelmonde en Axel. Alleen van Lede (1796) is een afzonderlijke aanvraag teruggevonden³². Vanaf 1802 zitten deze dossiers niet meer samen gebundeld. Er zijn losse dossiers teruggevonden van Stekene, Opbrakel, Oosterzele, Bottelare, Schorisse (2x), Breskens, Oostburg, Gent³³. Het is niet bekend of dit alle dossiers zijn.

Dossiers 1815-1830: uit het provinciaal archief, Hollands fonds:

Verschillende dossiers verzameld in één bundel³⁴. Het betreft de gemeenten Wachtebeke, Temse, Steenhuize-Wijnhuize, Sleidinge, Ronse, Oosterzele, Ertvelde en Bottelare. Dit zijn wellicht niet alle dossiers, zo is er bvb. niets teruggevonden over Bassevelde of Sinaai, welke weekmarkten nochtans zouden opgericht zijn in respectievelijk 1818 en 1819.

Dossiers 1830-1850: uit het provinciaal archief, bestand 1830-1850:

Verschillende dossiers verzameld in zeven chronologische bundels³⁵: 1830 (alleen jaarmarkten), 1831-1835 (Knesselare, Zegelsem, Schorisse, Aalter, Lede, Oudenaarde), 1837-1838 (Kerksken, Buggenhout, Denderhoutem, Haaltert, Ninove, Zingem), 1839-1840 (Sint-Maria-Horebeke, Zottegem), 1841-1845 (Aalst), 1845-1848 (Aalst, Geraardsbergen, Zelzate, Kieldrecht, Nederbrakel, Buggenhout, Denderhoutem, Haaltert, Temse (2x)), 1849-1850 (Lochristi, Kieldrecht).

²⁷ ARA, Geheime Raad: 1.160/A-C: Foires et marchés, 1749-1794

²⁸ ARA, Conseil du Gouvernement Général: 828: Foires, marchés et ventes publiques

²⁹ RAG, Raad van Vlaanderen: 30.866 t.e.m. 30.899bis: Briefwisseling fiscalen, 1782-1787

³⁰ Onderlijnde nummers verwijzen naar archiefpakken waarin uitgebreide dossiers betreffende deze markten zitten; niet onderlijnde nummers verwijzen naar archiefpakken waarin slechts één of meerdere brieven over deze markten zitten.

³¹ RABe, Scheldedepartement: 2315/2: Besluiten, reglementering markten (1797-1798); 2315/4: Besluiten, reglementering markten (1798-1800); 2315/5: Besluiten, reglementering markten (1800-1801)

³² RABe, Scheldedepartement: 2315/1: Weekmarkt Lede (1796)

³³ RABe, Scheldedepartement: 3066/8: Weekmarkt Stekene (1802); 3066/10: Weekmarkt Opbrakel (1803); 3066/25: Week- en jaarmarkt Oosterzele (1807); 3066/31: Week- en jaarmarkt Bottelare (1808); 3066/33: Week- en jaarmarkt Schorisse (1807-1809); 3066/43: Weekmarkt Breskens (1811); 3066/49: Weekmarkt Oostburg (1812-1813); 2263/9: Weekmarkten Gent (1812); 3066/50: Weekmarkt Schorisse (1813)

³⁴ RABe, Provincie Hollands: 758-8: Toelating tot het inrichten van markten en foren (1815-1830)

³⁵ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-1: Oprichting van markten (1830); 2882-2: Oprichting van markten (1831-1835); 2882-3: Oprichting van markten (1837-1838); 2882-4: Oprichting van markten (1839-1840); 2882-5: Oprichting van markten (1841-1845); 2882-6: Oprichting van markten (1845-1848); 2882-7: Oprichting van markten (1849-1850)

Dossiers 1850-1870: uit het provinciaal archief:

Vier verschillende, min of meer chronologische bundels bewaard³⁶: 1856-1858 (Gent (2x), Deinze, Aalter, Landegem), 1859-1862 (Sint-Gillis-Waas, Nederbrakel), 1857-1865 (Lebbeke, Ninove, Baasrode), 1865-1870 (Denderleeuw, Ronse, Geraardsbergen, Gent).

Dossiers 1870 e.v.: uit het provinciaal archief:

Vanaf 1870 was het voor gemeentebesturen niet langer nodig voorafgaande toestemming te krijgen om een markt op te richten. Toch zijn er nog een aantal aanvragen daartoe van na 1870 in het provinciearchief terecht gekomen, nl. van Ninove³⁷, Aspelare³⁸, Maldegem³⁹ en Zwijndrecht⁴⁰. Daarnaast zijn er nog een aantal stukken ter kennisgave aan de provinciale administratie doorgestuurd, waarin de oprichting van een nieuwe markt wordt meegedeeld (nl. in Gent⁴¹).

Deliberaties over markten 1836-1870: terug te vinden in verslagen van deliberaties van de provincieraad⁴²

De provinciewet van 1836 stelt dat de provincieraad een beslissing dient te nemen over de verzoeken van gemeenten om toestemming te verkrijgen een markt of voor in te richten, of wijzigingen aan te brengen in de data ervan. Die beslissing werd genomen in de jaarlijkse gewone sessie van de provincieraad, die telkens begin juli plaatsvond. In de verslagen van de deliberaties van de provincieraad staan de behandelde onderwerpen niet afzonderlijk aangeduid, wat het zoeken naar informatie bijzonder tijdrovend maakt. Minstens vanaf 1848 (het register 1843-1848 is wegens waterschade niet meer te raadplegen) wordt in het verslag van de eerste zitting van de jaarlijkse gewone sessie wel een overzicht gegeven van de verschillende dossiers die zouden behandeld worden. Op basis van die overzichten werden eventuele onvolledigheden in de bovenstaande dossiers opgezocht.

Overzichten van nieuw opgerichte markten

1830-1837: Overzicht van markten opgericht tussen 1830-1837: in *Documents statistiques*, Tome 4, pp. 257-261

1836-1870⁴³: nieuw opgerichte markten aangekondigd in de Bestuursmemoriaal Oost-Vlaanderen

Wetgeving en instructies over de inrichting, afschaffing of wijziging van markten

Deze kwestie werd ook behandeld in verschillende werken over administratief recht:

Pandectes belges: 'Foires et marchés' (13-39), 'Halles et marchés' (13-45)

Bivort, 1857: 525

Block, 1856: 846-844

Tielemans, 1846: 355-359; 361-362

[Vauthier], 1888: 118-119

---

³⁶ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/944/1B: Oprichting markten en foren, 1856-1858; 0/944/1A: Oprichting markten en foren, 1859-1862; 0/972/1: Oprichting markten en foren, 1857-1865; 0/972/2: Oprichting markten en foren, 1865-1870

³⁷ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/810/1: Bundel met diverse stukken 1870-1873: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse veemarkt in Ninove

³⁸ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 4A/916/4: Brief (Aalst, 29.04.1897) van de arrondissementscommissaris aan de gouverneur

³⁹ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/902/1: Extract (Maldegem, 01.12.1892) uit het register van gemeenteraadszittingen

⁴⁰ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/902/1: Minuut van brief (Gent, 17.05.1888) van de gouverneur aan de arrondissementscommissaris van Sint-Niklaas en Dendermonde

⁴¹ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 4A/627/4: Bevat twee bundels i.v.m. de oprichting van een wekelijkse markt voor paarden; 4A/627/3: Dossier i.v.m. de oprichting van een markt voor kunstboter in Gent; 0/902/1: Extract (Gent, 27.04.1895) uit het register van gemeenteraadszittingen: oprichting van een tweede veemarkt (op woensdag) en een varkensmarkt (op woensdag en donderdag)

⁴² RABe, Provincie Registers provincieraad, 1: Registers processen-verbaal 1836-1839; 4: 1848-1852; 5: 1852-1857; 6: 1858-1865; 7: 1865-1869

⁴³ Bestuursmemoriaal Oost-Vlaanderen, 1837 (42): p. 142; 1838 (44): p. 366; 1839 (46): p. 238; 1840 (48): p. 496; 1845 (58): p. 382; 1846 (60): p. 608; 1847 (62): p. 548; 1850 (68): p. 618; 1856 (80): p. 578; 1856 (80): p. 620; 1857 (82): p. 744; 1858 (84): p. 552; 1859 (86): p. 752; 1861 (90): p. 758; 1862 (92): p. 774; 1864 (96): p. 946; 1865 (98): p. 900; 1866 (100): p. 942; 1867 (102): p. 900

- Wet van 12-20 augustus 1790 (hfst. VI): De *assemblées administratifs* aan het hoofd van districten en departementen zullen de oprichting of afschaffing van markten en foren voorstellen, wat vervolgens door hogere overheid moest goedgekeurd worden.
- Decreet van 4 mei 1793: De directoires van de departementen kunnen, na advies van de directoires van de districten, markten oprichten op alle plaatsen waar ze die nodig achten (art. 8)
- Wet van 14-15 augustus 1793: Alle gemeenten zijn vrij om markten op te richten, zonder dat daar een toestemming voor nodig is
- Wet van 18 Vendémiaire II (9 oktober 1793): Markten die bestonden vóór 1789 kunnen voortbestaan, het is voorlopig verboden van nieuwe markten op te richten totdat Nationale Conventie er anders over beslist (bevestigd bij besluit van het Comité du Salut Public van 25 Vendémiaire III; Circulaire van de Commission du Commerce et des approvisionnements van 11 Nivôse III) (Caron, p. 222-223; p. 236-239) (Zie ook: Besluit van het Comité du Salut Public van 25 Floréal III: Alle foren en markten ingericht sinds 1 januari 1789 in de gemeenten van de republiek, zonder medewerking van de *autorités constituées* en waarvan de inrichting niet voorzien is van de wettelijke formaliteiten, zijn afgeschaft (Margairaz, 1988: 40)).
- Brief van de minister van Binnenlandse Zaken van 17 Messidor VI (5 juli 1798)⁴⁴: Regelde de procedure voor de oprichting van nieuwe markten: verzoeken voor de oprichting van nieuwe wekelijkse markten moesten hem worden toegestuurd met het gemotiveerd advies van de departementale administratie. Dat zou dan voorgelegd worden aan het uitvoerend directoire.
- Brief van de minister van Binnenlandse Zaken van 19 Thermidor VI (6 augustus 1798)⁴⁵: Oprichting van jaarlijkse foren: enkel het *Corps Législatif* kan hierover een beslissing nemen.
- Consulair besluit van 7 Thermidor VIII (26 juli 1800)⁴⁶: De dagen van foren en markten zullen vastgesteld worden volgens de republikeinse kalender en de centrale en gemeentelijke besluiten. In geval van vragen om wijziging, zullen de dagen van foren geregeld worden door de Consuls, op rapport van de minister van Binnenlandse Zaken en advies van de prefect. De dagen van markten worden geregeld door de minister van Binnenlandse Zaken, op advies van de prefect, naargelang de belangen van de handel, het gemak van de bewoners en de dagen en data van de republikeinse kalender.
- Koninklijk Besluit van 11 april 1822: Verdeelt de bevoegdheid over alles wat markten aangaat tussen de plaatselijke en hogere besturen. Geen nieuwe week- of jaarmarkten mogen worden opgericht zonder toestemming van de koning. Bestaande kunnen niet dag worden veranderd, zonder toestemming van de Gedeputeerde Staten die zich ervan moeten verzekeren dat hier geen bezwaren uit voorspruiten, en met positief advies van de minister van Binnenlandse Zaken en Waterstaat.
- Provinciewet van 30 april 1836: Art. 82 geeft de provincieraad de bevoegdheid om uitspraak te doen over de verzoeken van gemeenteraden tot inrichting, afschaffing of wijziging van foren en markten. De deliberaties van de provincieraad waarin uitspraak hierover wordt gedaan, zijn volgens art. 86 onderworpen aan koninklijke goedkeuring.
- Circulaire van de minister van Binnenlandse Zaken van 6 oktober 1838⁴⁷: Geeft een overzicht van de bestaande wetgeving over de inrichting van markten, het onderzoek dat door de provincie moet worden gedaan naar aanleiding van aanvragen tot inrichting van nieuwe markten, en de stukken die hem hiervan moesten worden toegestuurd, op basis waarvan hij al dan niet de goedkeuring ervan aan de koning zal aanbevelen. Hij voegt eraan toe dat nieuwe markten enkel mits gegronde reden en noodzaak kunnen worden ingericht.
- Circulaire van de minister van Binnenlandse Zaken van 13 juni 1842⁴⁸: Herinnert aan de circulaire van 1838 en voegt eraan toe dat het vermenigvuldigen van markten in een land als België niet altijd nuttig is.

⁴⁴ RABe, Scheldedepartement: 2315/2: Brief (Parijs, 17 Messidor 6) van de minister van Binnenlandse Zaken aan de centrale administratie van het Scheldedepartement

⁴⁵ RABe, Scheldedepartement: 2315/2: Brief (Parijs, 19 Thermidor 6) van de minister van Binnenlandse Zaken aan de centrale administratie van het Scheldedepartement

⁴⁶ Block, 1856: 843; Tielemans, 1846: 356-357; [Vauthier], 1888: 118-119. Er wordt ook verwezen naar de besluiten van 14 Germinal VI en 23 Fructidor VI, eveneens over de invoering van de republikeinse kalender. Doch lijken deze besluiten vooral de *vertaling* van de data van *bestaande* markten en foren naar de nieuwe republikeinse kalender voor ogen te hebben, eerder dan de *oprichting* van *nieuwe* markten. Margairaz (1988: 76) verwijst ook nog naar de wet van 28 Pluviôse VIII (17 februari 1800) die het wettelijk kader zou bieden waarbinnen de rapporten van departementale raden werden opgesteld, over de nuttigheid van oprichting van foren en markten.

⁴⁷ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/970/1: Brief (Brussel, 06.10.1838) van de minister van Binnenlandse Zaken aan de gouverneur van Oost-Vlaanderen

⁴⁸ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/970/1: Brief (Brussel, 13.06.1842) van de minister van Binnenlandse Zaken aan de gouverneur van Oost-Vlaanderen. Daarop volgden de circulaires van 07.06.1843, 23.05.1844, 24.05.1845, die herinneren aan die van 1842.

- Circulaire van de minister van Binnenlandse Zaken van 15 februari 1851⁴⁹: Er moet een provinciaal reglement komen dat straffen oplegt voor overtredingen op de beslissingen van de provincieraad over markten en foren.
- Wet van 27 mei 1870: Schrapte de bepalingen van arts. 82 en 86 van de provinciewet die markten betreffen. De gemeentebesturen zijn daarmee vrij om markten in te richten.

Referenties

(2007). "De Leedse dinsdagmarkt 175 jaar", in: *Lede Informeert. Gemeentelijk informatieblad voor de inwoners van Lede*, 1(4): 3.

Annaert, F.-J. (1898). *Stekene en zijne kerk*. Gent, A. Siffer.

Bivort, J.-B. (1857). *Code Communal de Belgique*. Bruxelles, Librairie polytechnique d'Aug. Decq.

Block, M. (1856). *Dictionnaire de l'administration française*. Paris et Strasbourg, Librairie administrative.

Broeckaert, J. (1910). "De jaar- en weekmarkten van Dendermonde.", in: *Gedenkschriften van den Oudheidkundigen Kring der Stad en des voormaligen Lands van Dendermonde* **Tweede reeks**, 14.

Caron, P. (1906). "Recueil des principaux textes législatifs et administratifs sur le commerce des céréales de 1788 à l'an V." *Bulletin trimestriel de la commission de recherche et de publication des documents relatifs à la vie économique de la Révolution* (2-3): 129-294.

De Meirleir, E. en Vloebergh, W. (1988). *Van alle Wase markten thuis*. Lokeren, Oelbrandt.

De Potter en Broeckaert, *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen*, Gent, passim.

Huys, P. (1999). "Over de oprichting van nieuwe markten te Deinze in de XVIIIde eeuw.", in: *Bijdragen tot de Geschiedenis van Deinze* **66**: 327-340.

Margairaz, D. (1988). *Foires et marchés dans la France préindustrielle*. Paris, Éditions de l'École des Hautes Études en Sciences Sociales.

Martyn, G. (2002). "Een publiekrechtelijk dispuut tussen stad en platteland naar aanleiding van laat-achttiende-eeuwse Zuid-West-Vlaamse marktprivileges.", in: *De Leiegouw* **44**(1): 91-103.

Pieters, J. (1968). "De wekelijkse markt te Schellebelle", in: *Oudheidkundige kring van het Land van Dendermonde. Gedenkschriften*, 3e reeks, (3-4), 81-84 (⁵⁰)

Ryckaert, M. (1964). "Het sociaal-economisch aspect te Zomergem onder het Frans bewind (1792-1815)", in: *Tijdschrift van het Gemeentekrediet* 18, 145-160.

Tielemans, F. (1846). *Répertoire de l'administration et du droit administratif de la Belgique. Tome septième*. Bruxelles, Weissenbruck.

[Vauthier] (1888). "Halles et marchés", in: *Revue de l'administration et du droit administratif de la Belgique* **35**: 117-128.

Wante, L. en Vandermaelen, L. (1984). "De zaterdagmarkt te Waregem", in: *De Gaverstreke*, 243-267

---

⁴⁹ Bulletin administratif du ministère de l'intérieur, 1851: p. 57

⁵⁰ De markt van Schellebelle is in dit overzicht niet opgenomen. Volgens dit artikel werd deze markt, opgericht bij octrooi van Albrecht en Isabella van 03.08.1609, tussen 1750 en 1900 in werkelijkheid niet gehouden, ondanks een lokale poging in 1783 om die nieuw leven in te blazen. Volgens het overzicht 1802 was er geen markt in Schellebelle. De markt van Schellebelle wordt nochtans ook vermeld in 1787 in: ARA, Conseil du Gouvernement Général: 828: Foires, marchés et ventes publiques: Dossier oprichting van een markt in Waasmunster: Brief ([Waasmunster, s.d.; vóór 07.09.1787]) van de schepenen, notabelen en bewoners van de prochie Waasmunster, aan zijne majesteit

STEDEN

Aalst

Wekelijkse markt op zaterdag (...-...)

Inrichting

- Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890
- Voor de verkoop van granen, oliehoudende zaden, kool- en lijnkoeken, aardappelen, boter, vlees, varkens, gevogelte, hop, lijnwaad, vlasgaren, gezwingeld vlas, werk, en enkele andere voorwerpen van detailhandel (1853); granen, zaden, kool- en lijnkoeken, aardappelen, boter, vlees, varkens, hop, lijnwaad, vlas- en werkgaren, enz. (1862)
- Bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: zaterdag (1804-...) (zaterdag ook grote hop- en veemarkt: 1858-1868)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen [sic]: alle soorten koopwaren en etenswaren (important)

Decadaire markt op quartidi en nonidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

Maandelijks markt de zaterdag vóór de eerste maandag van elke maand (niet bestaan)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een maandelijks veemarkt (gemeenteraadszitting 26.04.1843 en 03.07.1844), geweigerd door de provincieraad (deliberatie van 04.07.1844)⁵¹.

---

⁵¹ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-5: Dossier i.v.m. de oprichting van een maandelijks veemarkt in Aalst

Maandelijke markt de derde zaterdag van elke maand, uitgezonderd oktober en november (1845-...)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse veemarkt (gemeenteraadszitting 13.05.1845)⁵², geherformuleerd als verzoek om inrichting van een maandelijke veemarkt (gemeenteraadszitting 15.07.1845), toegestaan door KB van 30.07.1845 (markt voor paarden en vee)⁵³.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1848, 1853, 1856, 1862
- Markt voor paarden en vee (1848, 1853, 1856, 1862)
- Weinig bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Derde zaterdag van elke maand (met uitzondering van oktober en november): Paarden en beesten (peu important)

Wekelijkse markt op woensdag (niet bestaan)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een tweede wekelijkse markt (ingediend 1857), de woensdag, voor de verkoop van aardappelen, bonen, vlees, gevogelte, eieren, boter, kaas, t.t.z., alle voorwerpen van eerste noodzakelijkheid voor de arbeidersklasse, door de provincieraad verdaagd naar de volgende sessie (zitting van 08.07.1857⁵⁴); bij de deliberaties van de sessie van 1858 is daar niets meer over te vinden⁵⁵.

Maandelijke markt de eerste zaterdag van elke maand ([1873]-...)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1873, 1890
- Markt voor vee (1873, 1890)

(overzicht 1899 niet teruggevonden)

---

⁵² Dit zou volgens het stadsbestuur eigenlijk de herinstelling zijn van een wekelijkse markt die voorheen op zaterdag plaatsvond, maar die door de politieke gebeurtenissen van 1830 in onbruik was gevallen. RABe, Provincie 1830-1850: 2882-6: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse/maandelijke veemarkt in Aalst: Rapport (s.l., s.d.) [van de 2^e commissie?] i.v.m. het verzoek van Aalst om een wekelijkse markt voor paarden en vee in te stellen

⁵³ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-6: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse/maandelijke veemarkt in Aalst; KB met goedkeuring zit verder in het pak; Bestuursmemoriaal 1845 (58): p. 382

⁵⁴ RABe, Provincie Registers provincieraad, 5: Registers processen-verbaal 1852-1857: Zitting van 08.07.1857

⁵⁵ RABe, Provincie Registers provincieraad, 6: Registers processen-verbaal 1858-1865: Zitting van 06.07.1858: overzicht stukken neergelegd op het bureau; zie ook: RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/972/1: Oprichting markten en foren, 1857-1865: Dossier i.v.m. de oprichting van een maandelijke varkensmarkt in Ninove: Extract (Aalst, 22.06.1864) uit het register van gemeenteraadszittingen

Deinze

Wekelijkse markt op woensdag (...-...)

Inrichting

- Vóór 1625⁵⁶; Datum inrichting onbekend (1853); sinds onheuglijke tijden (1862); bevestigd door graaf Gwijde van Dampierre (1280-1305) (Huys, 1999: 329)
- Verzoek tot (her)inrichting van een lijnwaadmarkt (oorspronkelijk ingericht 13.12.1553) in 1757; niet bekend welk gevolg daaraan gegeven is; heringericht in 1815, erkend door KB van 1821 (Huys, 1999: 329-332; Van den Bogaerde, 1826: 65-66)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1720, 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van granen en zaden van alle soorten, voedingswaren, gevogelte, aardappelen, vlas, werk, garen, lijnwaad, etc. (1853); granen, vlas, garen, werk, lijnwaden en alle soorten etenswaren (1862); fruitmarkt, boter- en eiermarkt, markt voor kiekens, konijnen, pluimgedierte, hespen en gerookt vlees, markt voor varkens en viggens, markt voor aardappelen en zwingelkalotten, markt voor groensels, eetwaren, vers vlees, kledingstukken en alle andere voorwerpen (1899)
- Bezocht (1853); goed bezocht (1862)
- Vermelding in Wegwyzer: woensdag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Woensdagen: alle soorten etenswaren en waren (important)

Decadaire markt op primidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

Maandelijkse markt op de 3^e woensdag van elke maand, met uitzondering van de maanden waarin de foer valt (1857-...)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een maandelijkse veemarkt ($\pm$ begin 1786); niet bekend welk gevolg hieraan gegeven is⁵⁷.
- Verzoek om inrichting van een maandelijkse veemarkt (gemeenteraadszitting 18.06.1856), toegestaan door KB van 10.08.1857 (markt voor hoornvee)⁵⁸.

---

⁵⁶ RAG, Raad van Vlaanderen: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721: Brief (Deinze, 14.11.1721) van de burgemeester en schepenen van de stad Deinze: Men kan het octrooi van de markt niet voorleggen. Men kan wel verwijzen naar het denombrement van de stad van 1625 (of 26.05.1629) waarin vermelding wordt gemaakt van de markt

⁵⁷ ARA, Geheime Raad, 1.160/A: Dossier i.v.m. de oprichting van een maandelijkse veemarkt in Deinze; RAG, Raad van Vlaanderen, 30.889: Dossier i.v.m. de oprichting van een maandelijkse veemarkt in Deinze; zie ook: Huys, 1999: 333-339

⁵⁸ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/944/1B: Dossier i.v.m. de oprichting van een maandelijkse veemarkt in Deinze; Bestuursmemoriaal 1857 (82): p. 744

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1862
- Markt voor hoornvee (1862)
- Zeer weinig bezocht (1862)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Derde maandag van elke maand: hoornvee (très peu important) [verkeerdelijk bij Machelen vermeld]

Dendermonde

Wekelijkse markt op maandag (vóór 1494-...)

Inrichting

- Ingericht door keizer Maximiliaan op 23.02.1494 (1853, 1862); Vóór 1494, vermoedelijk door één van de eerste heren (Broeckaert, 1910: 4-5)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van granen, haver, boekweit, erwten, bonen; boter en eieren, wild en huisdieren (animaux domestiques), vee (in het bijzonder kweekvee (élève)), gezwingeld vlas, ruwe kemp, oliehoudende zaden geoogst in de omgeving, ruw garen etc. (die laatste weinig bezocht). De maandag is ook de voornaamste dag voor het houden van de handelsbeurs. Daarnaast zijn er alle dagen van de week markten. (1853); voor granen, boter, eieren, enz., vee (in het bijzonder kweekvee), vlas, kemp en garen (1862); voor vee, vlas, kemp, vlees, boter, “en al ander artikelen die de nering aangaat” (1890); voor vee, granen, oliën, koeken, aardappelen, eetwaren, vlees, kledingstukken (1899)
- Bezocht (1862)
- Vermelding in Wegwyzer: maandag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Maandagen: etenswaren, beesten en diverse koopwaren (important)

Dagelijkse markt (...-...)

Inrichting

- Sinds onheuglijke tijden (1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1853, 1862, 1899
- Voor de verkoop van groenten en fruit, van riviervis (wanneer er is) (1853); groenten, fruit, rivier- en zeevis (1862); voor groenten, zeevis, vruchten (1899)

Wekelijkse markt op zondag (...-...)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1899
- Voor de verkoop van vogels en klein gedierte (1899)

Wekelijkse markt op vrijdag (...-...)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1899
- Voor de verkoop van riviervis (1899)

Decadaire markt op duodi en septidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

Eeklo

Wekelijkse markt op donderdag (...-...)

Inrichting

- Vóór 1619⁵⁹; Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1720, 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van granen, zaden, aardappelen, boter, eieren, werk, vlas, vlasgaren, en andere fabrikaten (marchandises fabriquées) die verkocht worden in stalletjes; paarden en hoornvee, varkens, konijnen en gevogelte (1853); voor granen, zaden, aardappelen, boter, eieren, vlas, werk, paarden, hoornvee, varkens, konijnen en gevogelte (1862); voor vee, varkens, groensels, eetwaren, vruchten, kledingstukken, kruidenierswaren, landbouwtuigen, ijzerwerk enz. (1899)
- Bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: donderdag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Donderdagen: alle soorten koopwaren (important)

Decadaire markt op duodi en septidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

---

⁵⁹ RAG, Raad van Vlaanderen: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721: Brief (Eeklo, 29.10.1721) van de burgemeester en schepenen van de stad en vrijheid van Eeklo: Men kan het octrooi voor de markt niet terugvinden, maar de markt werd wel vermeld in de costumen van de stad, gedecreteerd door Albrecht en Isabella op 12.09.1619. Verder kan men stukken voorleggen uit 1493 en 1497 die de vernietiging van de stad bewijzen (en het verlies van het oorspronkelijk octrooi aannemelijk maken).

Gent

Gent: Bestaan van markten

Decadaire markt op tridi en octidi

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

Dagelijkse markt voor groenten en vis

- Vermeld op overzichten van: 1853, 1862
- Voor de verkoop van groenten en vis (1853, 1862)
- Bezocht (1862)
- Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)

Dagelijkse markt voor melk

- Vermeld op overzichten van: 1853, 1862
- Voor de verkoop van melk (1853, 1862)
- Bezocht (1862)
- Ingesteld sinds 06.05.1848 (1853); onheuglijke tijden (1862)

Wekelijkse markt op vrijdag

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862
- Voor de verkoop van 1) lijnwaad, 2) vlas, 3) garen en werk, 4) vee, 5) boter en eieren, 6) granen, 7) bezems (balais), 8) boekweit, 9) planten en bomen (1853, 1862)
- Voornaamste marktdag (1801(klad))
- Zeer bezocht (1853, 1862)
- Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: vrijdag (1804-...) (vrijdag veemarkt: 1865-1868)

Wekelijkse markt op dinsdag

- Vermeld op overzichten van: 1801(klad)
- Kleine markt voor haver, etc. (1801(klad))

Wekelijkse vogelmarkt op dinsdag en vrijdag (1)

- Vermeld op overzichten van: 1853, 1862
- Voor de verkoop van gevogelte (1853, 1862)
- Bezocht (1862)
- Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)

Wekelijkse huidenmarkt op dinsdag en vrijdag (2)

- Vermeld op overzichten van: 1862
- Voor de verkoop van huiden, aan het slachthuis (1862)
- Bezocht (1862)
- Ingericht door KB van 13.08.1858
- Vermelding in Wegwyzer: vrijdagnamiddag huidenmarkt aan het slachthuis (1859-1868)

Wekelijkse rommelmarkt op dinsdag, vrijdag en zaterdag

- Vermeld op overzichten van: 1853, 1862
- Voor de verkoop van oude voddens/rommel (friperie) en andere voorwerpen (1853, 1862)
- Bezocht (1862)
- Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)

Wekelijkse aardappelmarkt op woensdag en vrijdag

- Vermeld op overzichten van: 1853, 1862
- Voor de verkoop van aardappelen (1853, 1862)
- Bezocht (1862)
- Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)

Wekelijkse fruitmarkt op zondag, woensdag en vrijdag

- Vermeld op overzichten van: 1853, 1862
- Voor de verkoop van fruit (1853, 1862)
- Bezocht (1862)
- Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)

Wekelijkse markt op zondagochtend

- Vermeld op overzichten van: 1853, 1862
- Voor de verkoop van duiven, vogels, honden, konijnen, geiten en bloemen (1853, 1862)
- Bezocht (1862)
- Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)

Overzicht 1802: Er bestaat een markt in deze gemeente (dag niet vermeld)

Gent: Inrichting of afschaffing van markten

Afschaffing van de dievemarkt in Gent, jaar IX⁶⁰

Verzoek oprichting tweede marktdag, dinsdag (petitie graanhandelaars 1812, negatief antwoord van burgemeester en prefect)⁶¹

Tweede wekelijkse veemarkt op woensdag

Inrichting

- 1) Verzoek om inrichting van een tweede wekelijkse veemarkt (gemeenteraadszitting 04.08.1855, 26.04.1856), geweigerd door de provincieraad (deliberatie 04.07.1856)⁶².
- 2) Verzoek om inrichting van een tweede wekelijkse veemarkt (gemeenteraadszitting 05.11.1864), geweigerd door de provincieraad (deliberatie 14.07.1865)⁶³.
- 3) Inrichting in gemeenteraadszitting van 27.04.1895⁶⁴

Vermelding

- Vermelding in Wegwyzer: woensdag veemarkt (1856; 1865-1868)

Wekelijkse huidenmarkt op dinsdag en vrijdag

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse huidenmarkt (gemeenteraadszitting 17.04.1858), toegestaan door KB van 13.08.1858⁶⁵.

Wekelijkse markt voor paarden op vrijdag

Inrichting

- Ingericht in gemeenteraadszitting van 14.04.1885 en 28.05.1885⁶⁶

Wekelijkse markt voor kunstboter (geen dag vermeld)

Inrichting

- Ingericht in gemeenteraadszitting van 04.10.1886⁶⁷

---

⁶⁰ RABe, Scheldedepartement: 2315/5: Dossier i.v.m. besluiten van de burgemeester van Gent over maten en gewichten en de afschaffing van de dievenmarkt

⁶¹ RABe, Scheldedepartement: 2263/9: Weekmarkten Gent (1812)

⁶² RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/944/1B: Dossier i.v.m. de oprichting van een tweede wekelijkse veemarkt in Gent

⁶³ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/972/2: Dossier i.v.m. de oprichting van een tweede wekelijkse veemarkt in Gent

⁶⁴ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/902/1: Extract (Gent, 27.04.1895) uit het register van gemeenteraadszittingen

⁶⁵ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/944/1B: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse huidenmarkt in Gent; Bestuursmemoriaal 1858 (84): p. 552

⁶⁶ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 4A/627/4: Bevat twee bundels i.v.m. de oprichting van een wekelijkse markt voor paarden

⁶⁷ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 4A/627/3: Dossier i.v.m. de oprichting van een markt voor kunstboter in Gent

Wekelijkse markt voor varkens op woensdag en donderdag

Inrichting

- Ingericht in gemeenteraadszitting van 27.04.1895⁶⁸

Gent: Overzichten

Overzichtsstaat (13 Germ VI): markten in het kanton Gent⁶⁹

- Zondag: een markt voor de verkoop van alle soorten gevogelte, bloemen, aardappelen, etc.
  - Woensdag: botermarkt
  - Vrijdag: was eigenlijk de dag van de markt, en waarop de toestroom van inwoners van omliggende gemeenten groot is. Er wordt markt gehouden op verschillende plaatsen van deze gemeente, waar men tarwe, rogge, haver, blé, boekweit, boter, eieren, hoornvee, etc. verkoopt
  - Dinsdag en zaterdag: twee markten waarop men alle soorten waren verkoopt
- Voorgestelde data: tridi en octidi van elke decade

Overzicht Annuaire 1868:

- Zondagochtend: duiven, vogels, honden, konijnen, geiten en bloemen (important)
- Dinsdagen en vrijdagen: gevogelte (important)
- Woensdagen en vrijdagen: aardappelen (important)
- Zondagen, woensdagen en vrijdagen: fruit (important)
- Dinsdagen, vrijdagen en zaterdagen: *friperies* en andere voorwerpen (important)
- Vrijdagen: alle soorten koopwaren (très important)
- Dagelijks: Groenten, vis en melk (important)

Overzicht 1873:

Wekelijkse markten:

- Bloemen en struiken (arbustes): vrijdag en zondag
- Vogels: zondag
- Granen: vrijdag
- Garen en lijnwaad: vrijdag
- Vlas en werk: vrijdag
- Boter: vrijdag
- Aardappelen: vrijdag
- Vee: vrijdag
- Gevogelte: dinsdag en vrijdag

---

⁶⁸ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/902/1: Extract (Gent, 27.04.1895) uit het register van gemeenteraadszittingen

⁶⁹ RABe, Scheldedepartement: 2315/2: Stukken i.v.m. het opstellen van een algemene overzichtsstaat van markten in het departement

Overzicht 1890:

- 1) Beestenmarkt: gehouden de woensdag en de vrijdag van elke week, op volgende uren:
  - Woensdag: op de middag
  - Vrijdag: Schapenmarkt, Kalvermarkt, Markt voor runderen (boeufs), stieren en koeien
- 2) Markt voor vetten (suifs, graisses) en huiden: voor het slachthuis, de maandag en vrijdag
- 3) Vlasmarkt: de vrijdag
- 4) Vismarkt: alle dagen
- 5) Graanmarkt: de vrijdag
- 6) Boter- en eiermarkt [de vrijdag]
- 7) Gevogeltemarkt [de vrijdag]
- 8) Groentenmarkt: alle dagen
- 9) Fruitmarkt: alle dagen
- 10) Bloemenmarkt: vrijdag en zondag
- 11) Vogelmarkt: de zondag
- 12) Markt voor honden, konijnen, duiven, etc.: zondag
- 13) Aardappelmarkt: alle dagen
- 14) Friperies en diverse koopwaar: dinsdag, vrijdag en zaterdag
- 15) Bezemmarkt: vrijdag
- 16) Kunstbotermarkt (margarine): vrijdag

(overzicht 1899 niet teruggevonden)

Geraardsbergen

Wekelijkse markt op maandag (...-...)

Inrichting

- 1) Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)
- 2) Verzoek om inrichting van een wekelijkse veemarkt (gemeenteraadszitting 26.07.1864), toegestaan door KB van 17.08.1865⁷⁰.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890
- Voor de verkoop van lijnwaad, vlas, granen, tabak, boter, bonen, aardappelen, groenten, etc. (1853); lijnwaad, vlas, granen, tabak, bonen, aardappelen, groenten, etc. (1862)
- Maandag voornaamste marktdag (1801(klad))
- Bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: maandag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Maandagen: groenten, vee, lijnwaad en andere voorwerpen (important)

Wekelijkse markt op vrijdag (...-...)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1801(klad), 1831 (in potlood) , 1873, 1890
- Vrijdag kleine markt (1801(klad))
- Vermelding in Wegwyzer: vrijdag (1840-...)

Decadaire markt op primidi en quintidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

---

⁷⁰ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/972/2: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse veemarkt in Geraardsbergen; KB met goedkeuring zit in 0/972/1: Oprichting markten en foren, 1857-1865: Dossier i.v.m. de oprichting van een jaarmarkt voor vee in Welle; Bestuursmemoriaal 1865 (98): p. 900

Decadaire markt op octidi (1799-1801)

Inrichting

- Verzoek tot inrichting van een derde decadaire markt: toegestaan door besluit van de prefect van 7 nivôse VIII⁷¹

Maandelijke markt op de eerste maandag van elke maand (...-...)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1848, 1853, 1856, 1862
- Markt voor hoornbeesten (1831, 1848); voor hoornvee en varkens (1853, 1862); voor hoornvee (1856)
- Goed bezocht (1853); voldoende goed bezocht (1862)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Eerste maandag van elke maand: hoornvee en varkens (assez important)

Maandelijke markt op de derde maandag van elke maand (niet bestaan)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een tweede maandelijke markt voor vee en varkens (gemeenteraadszitting van 21.02.1846), geweigerd door de provincieraad (deliberatie van 09.07.1846)⁷².

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1853
- Markt voor varkens (1853)

(overzicht 1899 niet teruggevonden)

---

⁷¹ RABe, Scheldedepartement: 2315/4: Dossier i.v.m. de oprichting van een markt en jaarlijkse beestenfoor in Geraardsbergen

⁷² RABe, Provincie 1830-1850: 2882-6: Dossier i.v.m. de oprichting van een maandelijke veemarkt in Geraardsbergen

Lokeren

Wekelijkse markt op woensdag (1555-...)

Inrichting

- Ingericht door octrooi van Karel V van mei 1555⁷³; Octrooi van 31.05.1555 (1853); Ingericht in 1555 (Broeckeaert 1910: 25; Martyn, 2002: 98, voetnoot 24)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1720, 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van vee en landbouwproducten, zoals granen, boter, eieren, aardappelen, groenten, hooi, stro, oliehoudende zaden, vlas, kemp, lijnwaad, *boutiques de mercerie* en van diverse andere waren (1853); voor vee en landbouwproducten, zoals granen, boter, eieren, aardappelen, groenten, hooi, kemp, enz., lijnwaden en alle soorten koopwaar (1862); voor vee, boter en eieren, aardappelen, klaverzaad (in de zomer), haver, gerst, rogge, tarwe, verder kleerstoffen en gemaakte klederen, eetwaren, groensels en alle huisgerieven (1899)
- Voldoende bezocht (1862)
- Vermelding in Wegwyzer: woensdag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Woensdagen: beesten, etenswaren en alle soorten koopwaren (assez important)

Dagelijkse markt (...-...)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1899
- Groenselmarkt (1899)

Decadaire markt op quartidi en nonidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

---

⁷³ RAG, Raad van Vlaanderen: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721: Brief (Lokeren, 25.10.1721) van de schepenen van de prochie van Lokeren: In bijlage octrooi van 1555 (markt op woensdag); bevat ook een uitgebreide verklaring dd. 14.03.1684, n.a.v. betwisting van de markt van Lokeren

Ninove

Wekelijkse markt op dinsdag (...-...)

Inrichting

- 1) 13^e eeuw of vroeger⁷⁴; Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)
- 2) Verzoek om inrichting van een wekelijkse vee- en biggenmarkt (gemeenteraadszitting 26.05.1873); goedkeuring niet nodig⁷⁵.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1720, 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1831 (in potlood bijgeschreven), 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890
- Voor de verkoop van granen, aardappelen, fruit, boter, kemp, vlas, garen, lijnwaad, etc. (1853, samen vermeld met markt van vrijdag; 1862); voor hoornvee, biggen, granen, zaden, boter, fruiten, vlas, garen (1873); vee- en andere markt (1890)
- Dinsdag voornaamste marktdag (1801(klad))
- Bezocht (1853, samen vermeld met vrijdag; 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: dinsdag (1804-...) (dinsdag ook tabakmarkt: 1841)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen en vrijdagen: etenswaren en andere koopwaren (important)

Wekelijkse markt op vrijdag (...-...)

Inrichting

- Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1801(klad), 1831 (in potlood bijgeschreven), 1848, 1853, 1856, 1862
- Voor de verkoop van granen, aardappelen, fruit, boter, kemp, vlas, garen, lijnwaad, etc. (1853, samen vermeld met markt van dinsdag; 1862)
- Kleine markt (1801(klad))
- Bezocht (1853, samen vermeld met dinsdag; 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: vrijdag (1842-1898)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen en vrijdagen: etenswaren en andere koopwaren (important)

---

⁷⁴ RAG, Raad van Vlaanderen: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721: Brief (Ninove, 03.11.1721) van de hoogbaljuw, burgemeester en schepenen van de stad Ninove: Men kan het octrooi voor de markt niet terugvinden, maar weet wel te zeggen dat het hospitaal van de stad in de 13^e eeuw begunstigd werd met het lepelrecht. Verder kan men een octrooi voorleggen van Albrecht en Isabella van 31.01.1614 om de veiligheid van personen onderweg naar de markt te verzekeren.

⁷⁵ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/810/1: Bundel met diverse stukken 1870-1873: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse veemarkt in Ninove

Decadaire markt op duodi en septidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

Maandelijkse markt op de derde dinsdag van elke maand (1838-...)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een maandelijke veemarkt (gemeenteraadszitting 06.07.1838), toegestaan door KB van 07.08.1838⁷⁶.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1848, 1853, 1856, 1862
- Beestenmarkt (1831, 1848, 1853, 1856, 1862)
- Goed bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Derde dinsdag van elke maand: beesten (important)

Maandelijkse markt op de eerste dinsdag van elke maand (1864-...)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een maandelijke varkensmarkt en drie beestenmarkten (beestenmarkten op eerste dinsdag van maart, april en mei) (gemeenteraadszitting 12.04.1864), toegestaan door KB van 30.08.1864⁷⁷.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1862
- Markt voor jonge varkens én markt voor beesten in maart, april en mei (1862)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Eerste dinsdag van elke maand: varkens (belang niet aangegeven)

(overzicht 1899 niet teruggevonden)

---

⁷⁶ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-3: Dossier i.v.m. de oprichting van een maandelijke beestenmarkt in Ninove; Bestuursmemoriaal 1838 (44): p. 366

⁷⁷ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/972/1: Dossier i.v.m. de oprichting van drie veemarkten en een maandelijke varkensmarkt in Ninove; Bestuursmemoriaal 1864 (96): p. 946

Oudenaarde

Wekelijkse markt op donderdag (...-...)

Inrichting

- Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van alle soorten waren en *marchandise* (1853, 1862, 1873); voor 1° Groensels, 2° Eetwaren, 3° Vruchten, 4° Bloemen, 5° Vogels, 6° Vlees, 7° Kledingsstukken, 8° Granen, 9° Alle andere voorwerpen (1899)
- De donderdag is de voornaamste marktdag (1799(klad))
- Bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: donderdag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Donderdagen: alle soorten etenswaren en koopwaren (important)

Wekelijkse markt op zaterdag (...-...)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad)

Decadaire markt op duodi en septidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

Maandelijkse markt op de eerste donderdag van elke maand (1835-...)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een maandelijkse veemarkt (gemeenteraadszitting oktober 1835), toegestaan door besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken van 03.12.1835⁷⁸.

---

⁷⁸ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-2: Dossier i.v.m. de oprichting van een maandelijkse veemarkt in Oudenaarde

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1899
- Markt voor hoornbeesten (1831), voor beesten (1848, 1853, 1856, 1862, 1899)
- Voldoende goed bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): [Eerste] donderdag van elke maand: beesten (assez important)

(overzicht 1802: niet teruggevonden)

Ronse

Wekelijkse markt op woensdag (...-...)

Inrichting

1) 16^e eeuw of vroeger⁷⁹; Datum inrichting onbekend (1853, 1862)

2) Verzoek om inrichting van een wekelijkse veemarkt (gemeenteraadszitting 10.01.1866), toegestaan door KB van 14.08.1866⁸⁰.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1720, 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890

- Voor de verkoop van granen, vlas, werk, lijnwaad, *marchandises d'aunage*, boter, fruit, groenten, gevogelte, etc. (1853, 1862)

- Bezocht (1853, samen vermeld met zaterdag; 1862)

- Vermelding in Wegwyzer: woensdag (1804-...)

- Vermelding in *Annuaire* (1868): Woensdagen en zaterdagen: etenswaren en alle andere soorten koopwaren (important)

Wekelijkse markt op zaterdag (...-...)

Inrichting

- Datum inrichting onbekend (1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1853, 1862, 1890

- Voor de verkoop van vlas, werk, boter, eieren, fruit, groenten (1853, 1862)

- Bezocht (1853, samen vermeld met woensdag; 1862)

- Vermelding in *Annuaire* (1868): Woensdagen en zaterdagen: etenswaren en alle andere soorten koopwaren (important)

---

⁷⁹ RAG, Raad van Vlaanderen: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721: Brief (Ronse, 24.10.1721) van de mejer, burgemeester en schepenen van de stad, baronnie en jurisdictie van Ronse: Men kan het octrooi van de markt niet voorleggen, maar kan wel verwijzen naar de verkoop door Karel V van de baronnie en heerlijkheid Ronse met privileges van markt en emolumenten van lepelrecht e.a.

⁸⁰ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/972/2: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse veemarkt in Ronse (samen met dossier Sint-Niklaas); Bestuursmemoriaal 1866 (100): p. 942

Decadaire markt op primidi en sextidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

Maandelijkse markt op de eerste woensdag van elke maand (1825-...)

Inrichting

- Verzoek tot inrichting van een maandelijkse veemarkt (gemeenteraadszitting december 1824) , toegestaan door KB van 20.03.1825⁸¹.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890
- Markt voor hoornbeesten (1831, 1848, 1853, 1856, 1862)
- Goed bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Eerste woensdag van elke maand: hoornvee (important)

(overzicht 1899 niet teruggevonden)

---

⁸¹ RABe, Provincie Hollands: 758-8: Stukken i.v.m. de inrichting van een maandelijkse veemarkt in Ronse

Sint-Niklaas

Wekelijkse markt op donderdag (1513-...)

Inrichting

- Ingericht door octrooi van keizer Maximiliaan (bij minderjarigheid van zijn kleinzoon Karel V) in juni 1513 (1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1720, 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1831, 1832, (1848: maandag), 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Deze markt, die men zonder veel ophef kan noemen als één van de meest belangrijke van de provincie, zoniet van het rijk, bevoorraadt niet alleen de stad Sint-Niklaas, maar ook het grootste deel van het volkrijke Land van Waas, zowel wat betreft granen, zaden, vlas, hooi, aardappelen, landbouwproducten, levensmiddelen, en waren van allerlei aard die er overvloedig toekomen (qui y abondent), als wat betreft *barraques*, *échoppes* en talrijke etalages van alle soorten waren die er in een perfecte orde worden geschikt, en “lui donnent plutôt l’aspect d’une foire annuelle que d’un marché hebdomadaire.” (1853); voor granen, zaden, vlas, hooi, aardappelen, in één woord alle soorten waren en *marchandise* (1862); enkel voor vee, granen, enz. (1899)
- Bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: donderdag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Donderdagen: etenswaren en alle soorten koopwaren (belang niet aangegeven)

Decadaire markt op primidi en sextidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

ARRONDISSEMENT AALST

Aspelare

Wekelijkse markt [op maandag] (1897-...)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting april 1897); toestemming niet nodig⁸².

Vermelding

- Vermelding in Wegwyzer: maandag (1899-...)

(overzichten 1873, 1890: geen markt)

(overzichten 1802, 1899: niet teruggevonden)

---

⁸² RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 4A/916/4: Brief (Aalst, 29.04.1897) van de arrondissementscommissaris aan de gouverneur

Denderhoutem

Wekelijkse markt op donderdag (1837-[1853])

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 18.10.1836), toegestaan door KB van 05.08.1837⁸³.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873 ('deze gemeente is gemachtigd wekelijks een markt te houden donderdag')
- Bestaat niet meer (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: donderdag (1838-1840; 1860-1898)

(overzicht 1802: geen markt; 1890: geen wekelijkse of dagelijkse markt)

(overzicht 1899: niet teruggevonden)

---

⁸³ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-3: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse markt in Denderhoutem; 2882-6: Bevat nog een rapport (dd. 21.03.[1837]) hierover (in bundel 'Buggenhout'); Bestuursmemoriaal 1837 (42): p. 142.

Denderleeuw

Wekelijkse markt op maandag (1867-...)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 11.06.1866), toegestaan door KB van 09.08.1867 (markt voor de verkoop van (etens)waren en jonge varkens)⁸⁴.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1873, 1890
- Voor de verkoop van boter en eieren (1890)
- Vermelding in Wegwyzer: maandag (1868)

(overzichten 1802, 1899 niet teruggevonden)

---

⁸⁴ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/972/2: Dossier i.v.m. de instelling van een wekelijkse markt in Denderleeuw; Bestuursmemoriaal 1867 (102): p. 900

Haaltert

Wekelijkse markt op donderdag (niet bestaan)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 24.11.1836), geweigerd door de provincieraad (deliberatie 11.07.1837)⁸⁵.

(overzicht 1802, 1873, 1890: geen markt)

(overzicht 1899 niet teruggevonden)

---

⁸⁵ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-3: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse markt in Haaltert; 2882-6: Bevat nog een nota (s.d.) hierover (in bundel 'Buggenhout')

Herzele

Wekelijkse markt op woensdag (vóór 1654-...)

Inrichting

- Vóór 1654⁸⁶; Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1720, 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890
- Voor de verkoop van varkens, boter, garen, eieren, vlas, lijnwaad en andere voorwerpen (1853, 1862)
- Voldoende goed bezocht (1862)
- Vermelding in Wegwyzer: woensdag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Woensdagen: varkens, boter, garen, eieren en andere voorwerpen (assez important)

Decadaire markt op primidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad) (1799(klad) vermeldt ook sextidi)

(overzichten 1802, 1899: niet teruggevonden)

---

⁸⁶ RAG, Raad van Vlaanderen: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721: Brief (Herzele, 08.11.1721) van de baljuw, burgemeester en schepen van de prochie en vrijheden van Herzele: Men kan het octrooi van de markt niet voorleggen, maar verwijst wel naar het denombrement van de leenheer van Herzele (s.d., kopie dd. 26.06.1654) waarin de markt van Herzele op woensdag wordt vermeld

Kerksken

Wekelijkse markt op donderdag (niet bestaan)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 26.11.1836), geweigerd door de provincieraad (deliberatie van 11.07.1837)⁸⁷

(overzichten 1802, 1873, 1899: geen markt)

(overzicht 1890: niet teruggevonden)

---

⁸⁷ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-3: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse markt in Kerksken

Lede

Wekelijkse markt (dag niet vermeld) (niet bestaan)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een [wekelijkse] markt op 24 en 29 Prairial IV (12 en 17.06.1796), geweigerd door besluit prefect 4 Thermidor IV (22.07.1796); verzoek herhaald op 10 Thermidor IV (28.07.1796)⁸⁸

Decadaire markt op primidi (1798-1801)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een decadaire markt, toegestaan door besluit van de prefect van 19 Messidor VI (07.07.1798)⁸⁹

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad) (men vraagt een andere dag, indien het dezelfde dag voor de markt van Aalst zou zijn, 1799(klad))

Wekelijkse markt op maandag (?)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1801(net), 1801(klad) (op 1832 doorstreept)

Wekelijkse markt op dinsdag (1833-[1873])

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting september 1833), toegestaan door besluit van de minister van Binnenlandse Zaken van 20.11.1833⁹⁰.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1831, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873

- Voor de verkoop van granen, boter, eieren, vlees, vlas, gevogelte, garen, koolzaad en lijnzaad en aardappelen (1853, 1862)

- Bezocht (1853, 1862)

---

⁸⁸ RABe, Scheldedepartement: 2315/1: Weekmarkt Lede (1796)

⁸⁹ RABe, Scheldedepartement: 2315/2: Dossier met antwoorden van Lede, Temse en Hamme op de circulaire van 2 messidor VI i.v.m. de marktdagen

⁹⁰ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-2: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse markt in Lede

- Vermelding in Wegwyzer: maandag (1804-1819); woensdag (1820); maandag (1821-1822); woensdag (1823-1826); maandag (1830-1833; 1836-1838); dinsdag (1839-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen: granen, etenswaren en andere voorwerpen (important)

(overzicht 1890: geen wekelijkse of dagelijkse markt)

(overzicht 1802: niet beantwoord; overzicht 1899 niet teruggevonden)

Oordegem

Wekelijkse markt op woensdag (...-...)

Inrichting

- Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862); Markt op dinsdag (?) werd reeds in 1830 gehouden (De Potter en Broeckaert, 1900: 'Oordegem', p. 6)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890
- Voor de verkoop van granen, boter en eieren (1853, 1862), voor boter en eieren (1873, 1890)
- Bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: woensdag (1828-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Woensdagen: granen, boter en eieren (important)

(overzicht 1802: niet beantwoord; overzicht 1899 niet teruggevonden)

Sint-Lievens-Houtem

Wekelijkse markt op maandag (1783-[1853])

Inrichting

- Verzoek tot inrichting van een wekelijkse markt (dd. 30.04.1783), toegestaan door octrooi van 03.09.1783, volgens verklaringen van ouderlingen bestond die markt eerder ook al⁹¹; Sinds onheugelijke tijden (1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862
- Bestaat al vijf jaar niet meer (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: donderdag (1804-1827); maandag (1828-1833; 1869-1898)

Decadaire markt op nonidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net) (1799(klad) vermeldt enkel quartidi)

Wekelijkse markt op donderdag (?)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1801(net), 1801(klad)

(overzicht 1873, 1890: geen wekelijkse of dagelijkse markten)

(overzicht 1899 niet teruggevonden)

---

⁹¹ ARA, Geheime Raad, 1.160/C: Dossier i.v.m. de oprichting van een markt in Sint-Lievens-Houtem (samen met het dossier i.v.m. Waarschoot); RAG, Raad van Vlaanderen, 30.872: Dossier i.v.m. de oprichting van een markt in Sint-Lievens-Houtem; RAG, Raad van Vlaanderen, 30.870: Minuut van brief (Gent, 31.03.1783) [van de Fiscale van de Raad van Vlaanderen?] aan de burgemeester en schepenen van Sint-Lievens-Houtem

Steenhuize-Wijnhuize

Wekelijkse markt op donderdag (1825-...)

Inrichting

- Verzoek tot inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting januari 1825), toegestaan door KB van 30.05.1825⁹²; Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862); Markt op donderdag bestond al eerder, door omstandigheden vervallen en in 1825 heringericht⁹³.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1899
- Voor de verkoop van varkens, boter, garen, eieren, vlas en lijnwaad (1853); voor varkens, boter, garen, vlas en lijnwaad (1862); voor boter, eieren, kaas, ellegoederen en kledingstukken alsook vlees (1899)
- Vermelding in Wegwyzer: donderdag (1828-...)

Maandelijks markt op de eerste donderdag van elke maand (1899-...)

Inrichting

- Sedert de eerste donderdag van januari 1899 (1899)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1899
- Biggenmarkt (1899)

(overzicht 1802 (Steenhuize): geen markt; 1890: geen wekelijkse of dagelijkse markt)

---

⁹² RABe, Provincie Hollands: 758-8: Stukken i.v.m. de inrichting van een wekelijkse markt in Steenhuize-Wijnhuize

⁹³ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-3: Dossier i.v.m. de oprichting van een markt in Denderhoutem: Extract (Steenhuize-Wijnhuize, 10.11.1836) uit het register van gemeenteraadsverslagen

Zottegem

Wekelijkse markt op dinsdag (vóór 1524-...)

Inrichting

- Vóór 1524⁹⁴; Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1720, 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890
- Voor de verkoop van alle soorten waren, boter, granen, garen en gevogelte (1853, 1862)
- Bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: dinsdag (1804-1832); maandag (1833); dinsdag (1834-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen: etenswaren (important)

Decadaire markt op primidi en sextidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad) (menen dat twee dagen vóór Gent passen, 1799(klad))

Maandelijks markt op de eerste dinsdag van elke maand (mei, augustus en november uitgezonderd) (1840-[1873])

Inrichting

- Verzoek om oprichting van een maandelijks markt voor paarden en vee (juni 1840), toegestaan door KB van 21.07.1840⁹⁵.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873 (zonder opmerking over mei, augustus en november)
- Markt voor paarden en vee (1831, 1848, 1853, 1856, 1862)
- Weinig bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Eerste dinsdag van elke maand (uitgezonderd mei, augustus en november): paarden en beesten (peu important)

(overzicht 1899 niet teruggevonden)

---

⁹⁴ RAG, Raad van Vlaanderen: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721: Brief (Zottegem, 03.11.1721) van de burgemeester en schepenen der stad en vrijhede van Zottegem: Men kent het begin niet van de markt. Men kan wel een octrooi van Karel V van mei 1524 voorleggen, tot het voortbestaan van de markt op dinsdag

⁹⁵ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-4: Dossier i.v.m. de oprichting van een maandelijks markt voor paarden en vee in Zottegem; Bestuursmemoriaal 1840 (48): p. 496

ARRONDISSEMENT DENDERMONDE

Baasrode

Wekelijkse markt op zaterdag (niet bestaan)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (ingediend 1859) op zaterdag, verdaagd door de provincieraad naar de sessie van 1860, geweigerd (zitting van 13.07.1860)⁹⁶

Wekelijkse markt op vrijdag (1861-...)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (ingediend 1861), op vrijdag (of de maandag, de dinsdag, de woensdag of de donderdag)⁹⁷, toegestaan door KB van 11.08.1861 (markt voor de verkoop van vlas, kippen, wild, boter, kaas, eieren, aardappelen, groenten (legumes) en andere consumptievoorwerpen, behalve granen)⁹⁸

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van vlas, kip, wild, boter, kaas, eieren, aardappelen, groenten, en andere consumptievoorwerpen, uitgezonderd granen (1862); voor boter en eieren (1899)
- Weinig bezocht (1862)
- Vermelding in Wegwyzer: vrijdag (1863-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Vrijdagen: etenswaren en diverse consumptievoorwerpen, behalve granen (peu important)

Wekelijkse markt op woensdag (niet bestaan)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt op woensdag door verplaatsing van de vrijdagmarkt (gemeenteraadszitting 01.05.1863), geweigerd door de provincieraad (deliberatie van 15.07.1863)⁹⁹.

---

⁹⁶ RABe, Provincie Registers provincieraad, 5: Registers processen-verbaal 1858-1865: Zitting van 15.07.1859; Zitting van 13.07.1860

⁹⁷ RABe, Provincie Registers provincieraad, 5: Registers processen-verbaal 1858-1865: Zitting van 02.07.1861; Zitting van 03.07.1861

⁹⁸ Bestuursmemoriaal 1861 (90): p. 758

⁹⁹ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/972/1: Dossier i.v.m. de verplaatsing van de wekelijkse markt van Baasrode (dossier i.v.m. inrichting niet teruggevonden)

(overzicht 1802: geen markt)

Buggenhout

Wekelijkse markt op donderdag (1837-...)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (november 1836), toegestaan door KB van 13.08.1837¹⁰⁰.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van tarwe, rogge, gerst, haver, boter, eieren, vlas en garen (1853); voor granen, boter, eieren, vlas en garen (1862), voor boter en eieren (1890); voor boter, eieren, vlees, vis, kaas, winkelwaren, kledingstoffen, en andere voorwerpen (1899)
- Weinig bezocht (1862)
- Vermelding in Wegwyzer: donderdag (1838-1898)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Donderdagen: granen, boter, eieren, vlas, garen (peu important)

(overzicht 1802: geen markt)

---

¹⁰⁰ RABe, *Provincie 1830-1850*: 2882-3: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse markt in Buggenhout; 2882-6: Bevat hierover ook nog een nota (s.d.); Bestuursmemoriaal 1837 (42): p. 142

Hamme

Wekelijkse markt op zaterdag (...-...)

Inrichting

- Ingericht sinds onheuglijke tijden (1853, 1862); Markt bestaat sinds onheuglijke tijden (vismijn ingericht in 1774) (De Potter en Broeckaert, 1887: 'Hamme', p. 23)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899 (op 1799(klad) staat ook: heeft geen markten)
- Voor de verkoop van graan, vlas, boter, eieren, enz. (1853), voor graan, boter, eieren, enz. (1862); voor groensels, eetwaren, vruchten, bloemen, vogels, vlees, kledingstukken en alle andere voorwerpen, voornamelijk boter en eieren (1899)
- Bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: zaterdag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Zaterdag: granen en andere etenswaren (important)

Decadaire markt op quintidi en nonidi (1798-1801)

Inrichting

-Verzoek tot inrichting decadaire markt, toegestaan door besluit van de prefect van 19 Messidor VI (07.07.1798)¹⁰¹

Vermelding

- Vermeld op overzichten van 1799(net), 1799(klad) (op 1799(klad) staat ook: heeft geen markten)

---

¹⁰¹ RABe, Schelvedepartement: 2315/2: Dossier met antwoorden van Lede, Temse en Hamme op de circulaire van 2 messidor VI i.v.m. de marktdagen

Lebbeke

Wekelijkse markt op zaterdag (1864-...)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 19.03.1864), toegestaan door KB van 17.08.1864 (markt voor de verkoop van granen [graines/granen] en andere waren)¹⁰².

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van groensels, eetwaren, vruchten, vlees, kledingstukken en alle andere voorwerpen (1899)
- Vermelding in Wegwyzer: zaterdag (1865-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Zaterdagen: granen en etenswaren (belang niet aangegeven)

(overzicht 1802: geen markt)

---

¹⁰² RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/972/1: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse en jaarlijkse markt in Lebbeke; Bestuursmemoriaal 1864 (96): p. 946

Waasmunster

Wekelijkse markt op dinsdag (1787-1886)

Inrichting

- Verzoek tot inrichting van een wekelijkse markt (ontvangen 07.09.1787), toegestaan door octrooi van 20.12.1787¹⁰³; Ingericht op 21.12.1787 (1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1720 (ontkend door Waasmunster, 1721¹⁰⁴), 1801(klad), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890
- Voor de verkoop van graan, vlas, boter, eieren, enz. (1853: er staat: idem als Hamme); voor de verkoop van boter en eieren (1862)
- Vermelding in Wegwyzer: dinsdag (1828-1898)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen: boter en eieren (belang niet aangegeven)

Wekelijkse markt op zaterdag (1887-...)

Oprichting

- Oprichting door verplaatsing van de dinsdagmarkt naar zaterdag, vanaf 1887 (gemeenteraadszitting november 1886) (De Meirleir en Vloebergh, 1988: p. 134)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1899
- Voor de verkoop van boter en eieren (1899)
- Vermelding in Wegwyzer: zaterdag (1899-...)

(overzicht 1802: geen markt)

---

¹⁰³ ARA, *Conseil du Gouvernement Général*: 828: Dossier i.v.m. de oprichting van een markt in Waasmunster

¹⁰⁴ Het bestaan van een markt in Waasmunster werd door de plaatselijke overheid in 1721 ontkend. In het overzicht van concurrerende markten opgesteld in 1720 door het nabijgelegen Dendermonde komt Waasmunster niet voor. RAG, *Raad van Vlaanderen*: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721: Brief (Waasmunster, 25.10.1721) van de wethouder van de prochie Waasmunster; Brief (Dendermonde, 13.01.1721) van de burgemeester en schepenen van Dendermonde

Wetteren

Wekelijkse markt op donderdag (1545-...)

Inrichting

- Vóór 1613¹⁰⁵; Ingericht vóór 1613 (1853, 1862); Ingericht in 1545 (Broeckaert 1910: 25)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1720, (1799(klad) vermeldt maandag en zaterdag, maar dat moet een fout zijn), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van beesten, varkens, granen, zaden, varkensvlees, vlas, werk, gevogelte, *merceries*, etc. (1853, 1862); voor vogels, varkens, groensels, eetwaren, vruchten, vlees, kledingstukken, enz. (1899)
- Bezocht (1853); goed bezocht (1862)
- Vermelding in Wegwyzer: donderdag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Donderdagen: beesten, etenswaren en diverse koopwaren (important)

Decadaire markt op primidi en quintidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

---

¹⁰⁵ RAG, Raad van Vlaanderen: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721: Brief (Wetteren, 12.02.1722) van de burgemeester en schepenen van de prochie en heerlijkheid van Wetteren: Men kan het octrooi van de markt niet voorleggen. Men kan wel verwijzen naar een octrooi van Albrecht en Isabella van november 1613 tot het herstellen van de weekmarkt van Wetteren op donderdag

Zele

Wekelijkse markt op maandag (?)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad)

Decadaire markt op tridi en octidi (1798-1801)

Inrichting

- Verzoek tot inrichting van twee markten per decade: toegestaan door besluit van de prefect, 17 Messidor VI (05.07.1798)¹⁰⁶

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

Wekelijkse markt op dinsdag (1801-...)

Inrichting

- Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1801(net), 1801(klad), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van boter en eieren (1853, 1862); voor groensels, eetwaren, vruchten, bloemen, vlees, kledingstukken en alle andere voorwerpen (1899)
- Bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: dinsdag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen: boter en eieren (important)

(overzicht 1802: niet beantwoord)

---

¹⁰⁶ RABe, Schelvedepartement: 2315/2: Dossier verzoek van Zele tot oprichting markten (Messidor VI)

ARRONDISSEMENT EEKLO

Assenede

Wekelijkse markt op dinsdag (1349-...)

Inrichting

- Vóór 1692¹⁰⁷; Die markt werd oorspronkelijk gehouden de zaterdag, middels een patentbrief van Albert en Isabella van 18.07.1614, toestemming om van dag te veranderen moet teruggaan op een lang vervlogen tijd maar de plaatselijke archieven bevatten daar geen stuk over (verwijzing naar besluit van 18.07.1814, niet duidelijk of dit ook op de weekmarkt slaat) (1853); onbekend (1862); Octrooi toegekend in 1349 (Martyn, 2002: 98, voetnoot 24)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1720, 1802 (dag niet vermeld), 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1899
- Voor de verkoop van voedingswaren, granen en zaden, varkens en wild, verscheidene stoffen en geconfectioneerde kleren (1853, 1862); granen en zaden (1899)
- Voldoende bezocht (1862)
- Vermelding in Wegwyzer: vrijdag (1804-1827); dinsdag (1828-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen: etenswaren, geconfectioneerde voorwerpen en diverse (assez important)

Wekelijkse markt op maandag (?)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad)

Wekelijkse markt op zaterdag (?)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad)

---

¹⁰⁷ RAG, *Raad van Vlaanderen*: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721: Brief (Assenede, 22.11.1721) van de baljuw, burgemeester en schepenen van de stad en ambacht van Assenede: Men kan het octrooi van de markt niet voorleggen. Men kan wel verwijzen naar decreten van de majesteit van 10.12.1692 en 09.12.1694 waarin vermelding wordt gemaakt van de markt. De markt is van alle tijden hier op dinsdag gehouden.

Decadaire markt op primidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad) (1799(klad) vermeldt ook sextidi)

Wekelijkse markt op vrijdag (?)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1801(net), 1801(klad)

(overzicht 1890: geen wekelijkse of dagelijkse markt)

Bassevelde

Wekelijkse markt op zaterdag (1818-[1873])

Inrichting

- Ingericht door KB van 22.06.1818 (1853), 22.01.1818 (1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873
- Voor de verkoop van boter, eieren, gevogelte en andere voedingswaren (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: zaterdag (1816-1898)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Zaterdagen: eieren, boter en andere etenswaren (belang niet aangegeven)

(overzicht1802: geen markt; 1890, 1899: geen wekelijkse of dagelijkse markt)

Ertvelde

Wekelijkse markt op maandag (1823-[1862])

Inrichting

- Verzoek tot inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszittingen juli en augustus 1823), toegestaan door KB van 29.08.1823¹⁰⁸.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1832, 1848, 1853, 1856, 1862
- Voor de verkoop van enkele voedingswaren (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: maandag (1828-1898)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Maandagen: enkele etenswaren (belang niet aangegeven)

(overzicht 1802: geen markt; 1873, 1890, 1899: geen wekelijkse of dagelijkse markten)

---

¹⁰⁸ RABe, Provincie Hollands: 758-8: Stukken i.v.m. de inrichting van een wekelijkse markt in Ertvelde

Kaprijke

Wekelijkse markt op woensdag (vóór 1409-[1799?])

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad); Bestond reeds in de 14^e eeuw, octrooi daartoe hernieuwd door hertog Jan van Bourgondië in 1409, markt aanvankelijk op zaterdag, rond het midden van de 17^e eeuw verplaatst naar woensdag (De Potter en Broeckaert, 1870-1872: 'Kaprijk', p. 25, 32-34)

Decadaire markt op sextidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net) (1799(klad) vermeldt geen dag)

Wekelijkse markt op dinsdag ([1801?]-...)

Inrichting

- De administratie weet niet wanneer die ingesteld is (verwijzing naar KB van 10.04.1847, niet duidelijk of dit ook op de wekelijkse markt slaat) (1853); onbekend (1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van eieren en boter (1853); eieren, boter en andere voorwerpen (1862); voor boter en eieren (1873, 1890, 1899)
- Bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: dinsdag (1804-1810); woensdag (1811-1820); dinsdag (1821-1822); woensdag (1823-1827); dinsdag (1828-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen: eieren, boter en andere voorwerpen (important)

Maldegem

Wekelijkse markt op maandag (1350-...)

Inrichting

- Ingericht door octrooi van 11.08.1350 (1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van voedingswaren, granen en zaden, aardappelen, gevogelte, varkens en wild, kleren en verscheidene stoffen (1853, 1862); voor graan, zaad en alle soort van kramerij, boter, eieren (1873); voor kledingstukken, ijzerwaren en andere voorwerpen, granen en zaden (1899)
- Bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: maandag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Maandagen: etenswaren, stoffen en diverse voorwerpen (important)

Decadaire markt op primidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

Wekelijkse markt op woensdag (1892-...)

Inrichting

- Verzoek tot verplaatsing van de wekelijkse varkensmarkt van maandag naar woensdag (gemeenteraadzitting 01.12.1892), toestemming niet nodig¹⁰⁹

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1899
- Voor de verkoop van varkens en schapen (1899)

(overzicht 1802: niet teruggevonden)

---

¹⁰⁹ RABe, *Provincie Oost-Vlaanderen*, 0/902/1: Extract (Maldegem, 01.12.1892) uit het register van gemeenteraadzittingen; Minuut van brief (Gent, 24.12.1892) van de gouverneur aan de burgemeester en schepenen van Maldegem

Middelburg

Wekelijkse markt op donderdag ($\pm$ 1899-...)

Vermelding

- Vermelding in Wegwyzer: donderdag (1899-...)

(overzicht 1802, 1873, 1890, 1899: geen markt)

Watervliet

Wekelijkse markt op dinsdag (1504-...)

Inrichting

- Ingericht per octrooi van Filips, Hertog van Bourgondië, 1504 (1848, 1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van granen en zaden, gevogelte en andere voedingswaren (1853, 1862); voor allerlei zaden voor den groenselhof alsook van kledingstukken (1899)
- Vermelding in Wegwyzer: dinsdag (1804-1810); woensdag (1811-1820); dinsdag (1821-1822); woensdag (1823-1827); dinsdag (1828-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen: granen, zaden, gevogelte en andere etenswaren (belang niet aangegeven)

Decadaire markt op quintidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net) (1799(klad) vermeldt geen dag)

Zelzate

Wekelijkse markt op zaterdag (1846-[1853])

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 16.06.1845), toegestaan door KB van 04.08.1846 (markt bestemd voor de verkoop van ‘menus objets de consommation usuelle’)¹¹⁰.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1848, 1853, 1856, 1862
- Deze markt bestaat niet meer (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: zaterdag (1849-1883); maandag (1884-1898)

(overzicht 1802: geen markt; 1873, 1890, 1899: geen wekelijkse of dagelijkse markten vermeld)

---

¹¹⁰ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-6: Dossier i.v.m. de inrichting van een wekelijkse markt in Zelzate; KB met goedkeuring zit verder in het pak; Bestuursmemoriaal 1846 (60): p. 608

ARRONDISSEMENT GENT

Aalter

Wekelijkse markt op woensdag (1832-...)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (oktober 1832), toegestaan door KB van 23.12.1832¹¹¹.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van alle soorten landbouwproducten, gevogelte, varkens en hoornvee, geconfectioneerde kleren (1853); voor de verkoop van boter, eieren, granen, aardappelen, verscheidene stoffen, alle soorten landbouwproducten (1862); voor boter, eieren en viggens (1890); voor boter, eieren, kledingstukken, viggens (1899)
- Goed bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: woensdag (1834-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Woensdagen: etenswaren en diverse koopwaren (important)

Maandelijkse markt op de eerste woensdag van elke maand (1856-[1873])

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een maandelijkse veemarkt (gemeenteraadszitting van 19.09.1855), toegestaan door KB van 31.07.1856¹¹².

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1856, 1862, 1873
- Markt voor beesten (1856), voor alle soorten beesten (1862)
- Goed bezocht (1862)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Eerste woensdag van elke maand: beesten (important)

(overzicht 1802: niet teruggevonden)

---

¹¹¹ RABe, *Provincie 1830-1850*: 2882-2: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse markt in Aalter

¹¹² RABe, *Provincie Oost-Vlaanderen*: 0/944/1B: Dossier i.v.m. de oprichting van een maandelijkse veemarkt in Aalter (zit samen met dossier Drongen); Bestuursmemoriaal 1856 (80): p. 620

Bottelare

Wekelijkse markt op dinsdag (1825-...)

Inrichting

- 1) Verzoek tot inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 12.05.1808), niet gekend welk gevolg hieraan werd gegeven¹¹³.
- 2) Verzoek tot inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting november 1825), toegestaan door KB van 12.12.1825¹¹⁴.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1899
- Voor de verkoop van graan en voedingswaren (1853, 1862)
- Weinig bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: dinsdag (1828-1833; 1869-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen: etenswaren en granen (belang niet aangegeven)

(overzicht 1802, 1890: geen markt)

---

¹¹³ RABe, Scheldedepartement: 3066/31: Week- en jaarmarkt Bottelare (1808)

¹¹⁴ RABe, Provincie Hollands: 758-8: Stukken i.v.m. de inrichting van een wekelijkse markt in Bottelare

Gavere

Wekelijkse markt op maandag (1405 of eerder-...)

Inrichting

- Vastenavond van 1405 of eerder¹¹⁵; Men weet niet wanneer deze ingericht is, men denkt vóór de inrichting van de foor (KB van 19.06.1828) (1853); onbekend (1862); 1635: marktrechten 'onlangs' verkregen (Wante en Vandermaelen, 1984: 243)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1720, 1802 (dag niet vermeld), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van *articles d'aunage*, schoenen, klompen, voedingswaren, gevogelte en konijnen, alle soorten granen en groenten (1853, 1862); voor groensels, eetwaren, spek, kledingstukken, enz., met uitzondering van vee (1899)
- Bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: dinsdag (1805-1819); maandag (1820-...); ook markt op donderdag (1869-1898) (?)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Donderdagen [sic?]: etenswaren en andere koopwaren (belang niet aangegeven)

Decadaire markt op sextidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net)

---

¹¹⁵ RAG, Raad van Vlaanderen: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721: Brief ([Gavere], s.d.): Men verwijst naar een stuk, gedateerd vastenavond van het jaar 1405, waarin sprake is van de markt

Knesselare

Wekelijkse markt op maandag (1831-[1873])

Inrichting

- Verzoek tot inrichting van een wekelijkse markt (brief burgemeester 01.06.1831), toegestaan door besluit van de regent van België van 12.07.1831¹¹⁶.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873
- Voor de verkoop van voedingswaren, vlas, werk, graan, kleren en stoffen (1853), voedingswaren, vlas, werk, graan, kleren en diverse voorwerpen (1862)
- Voldoende goed bezocht (1862)
- Vermelding in Wegwyzer: maandag (1836-1898)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Maandagen: etenswaren en diverse voorwerpen (belang niet aangegeven)

(overzichten 1802, 1899: geen markt)

(overzicht 1890 niet teruggevonden)

---

¹¹⁶ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-2: Dossier i.v.m. de inrichting van een wekelijkse markt en jaarlijkse paardenmarkt in Knesselare

Landegem

Wekelijkse markt op donderdag (1856-[1873])

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 25.07.1856), toegestaan door KB van 26.07.1856 (markt voor de verkoop van fruit, kippen, konijnen, boter, eieren, aardappelen, granen, vlas, garen, werk, etc.)¹¹⁷.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1856, 1862, 1873
- Vermelding in Wegwyzer: donderdag (1869-1898)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Donderdagen: etenswaren en andere voorwerpen (belang niet aangegeven)

(overzicht 1802, 1890, 1899: geen markt)

---

¹¹⁷ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/944/1B: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse markt in Landegem; Bestuursmemoriaal 1856 (80): p. 578

Ledeberg

Wekelijkse markt de vrijdag ($\pm$ 1899-...)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1899
- Voor de verkoop van boter (1899)
- Vermelding in Wegwyzer: vrijdag (1899-...); ook markt op zondag (1899-...)

Wekelijkse markt (weekdag niet vermeld) (?)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1899
- Voor de verkoop van alle soorten waren (1899)

(overzicht 1802, 1873, 1890: geen markt)

Lochristi

Wekelijkse markt op donderdag (1850-[1890])

Inrichting

- Verzoek in inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 19.12.1849), toegestaan door KB van 16.08.1850¹¹⁸.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1856, 1890

(overzichten 1802, 1873, 1899: geen markt)

---

¹¹⁸ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-7: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse markt in Lochristi; Bestuursmemoriaal 1850 (68): p. 618

Nazareth

Wekelijkse markt op dinsdag (?)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad)

Decadaire markt op duodi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

Wekelijkse markt op zaterdag (...-...)

Inrichting

- Inrichting: moet dateren van de eerste jaren van de Franse bezetting, zonder echter de precieze indicaties te kunnen geven (1853, 1862); Zaterdagse markt bestaat reeds lang, maar werd op 25.03.1865 heringericht, wekelijkse biggen- en varkensmarkt sedert 01.01.1869 veranderd in maandelijkse markt, eerste zaterdag van elke maand (De Potter en Broeckaert, 1864-1870: 'Nazareth', p. 24, 108)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1801(net), 1801(klad), 1831, 1832, 1848, 1853 (er stond eerst maandag), 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van voedingswaren, granen en *objets confectionnés* (1853); voor de verkoop van voedingswaren, granen, etc. (1862); voor groensels, eetwaren, plantsoenen, vlees, kledingstukken, geweefsels, enz., voor kiekens, konijnen, gevogelte enz., voor boter en eieren (1899)
- Voldoende bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: zaterdag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Maandagen [sic]: etenswaren en zaden enz. (belang niet aangegeven)

(overzicht 1802: niet teruggevonden)

Nevele

Wekelijkse markt op dinsdag (14^e eeuw-...)

Inrichting

- Schijnt zeer oud te zijn (1853); sinds onheuglijke tijden (1862); Weekmarkt reeds in de 14^e eeuw ingesteld, meten van graan vermeld in 16^e eeuw, volgens besluit van de prefect van '7 Frimaire 1801' vastgesteld op 8 Frimaire, en zo van zeven tot zeven dagen (?) (De Potter en Broeckaert, 1864-1870: 'Nevele', p. 11)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van granen en zaden, voedingswaren, varkens en gevogelte, vlas en werk, kleren en verscheidene stoffen (1853); voor de verkoop van granen, voedingswaren, varkens, gevogelte, vlas, werk, kledij en verschillende stoffen (1862); eiermarkt (1899)
- Weinig bezocht (1853); goed bezocht (1862)
- Vermelding in Wegwyzer: dinsdag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen: etenswaren, stoffen (belang niet aangegeven)

Decadaire markt op primidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

Olsene

Wekelijkse markt op donderdag (1796-1799)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad); Markt op donderdag, thans op dinsdag gehouden, ingesteld in 1796 (De Potter en Broeckaert, 1864-1870: 'Olsene', p. 5)

Decadaire markt op sextidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

Wekelijkse markt op dinsdag (1801-[1853])

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1801(net), 1801(klad), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862
- Zeer weinig bezocht (1853)
- Deze markt bestaat al 50 jaar niet meer (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: dinsdag (1804-1831; 1869-1898)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen: etenswaren (très peu important)

(overzicht 1873, 1890, 1899: geen markt)

(overzicht 1802: niet teruggevonden)

Oosterzele

Wekelijkse markt (dag niet vermeld) (?)

Inrichting

- Verzoek tot inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 28.05.1807), niet gekend welk gevolg daaraan werd gegeven¹¹⁹.

Wekelijkse markt op maandag (1823-...)

Inrichting

- Verzoek tot inrichting van een wekelijkse markt (aanvraag niet teruggevonden), toegestaan door KB van 13.01.1823¹²⁰; Datum inrichting onbekend (1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van boter, eieren, granen, aardappelen en verschillende stoffen (1853, 1862); voor eetwaren: boter en eieren (1899)
- Voldoende goed bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: maandag (1830-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Maandagen : etenswaren en diverse stoffen (belang niet aangegeven)

(overzicht 1802: geen markt)

---

¹¹⁹ RABe, Scheldedepartement: 3066/25: Week- en jaarmarkt Oosterzele (1807)

¹²⁰ RABe, Provincie Hollands: 758-8: Besluit i.v.m. de inrichting van een wekelijkse markt in Oosterzele

Poeke

Wekelijkse markt op maandag (...-[1801])

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1873
  - Wordt sedert lange jaren niet meer gehouden (1873)
  - Vermelding in Wegwyzer: maandag (1804-1830; 1869-1898)
- (De Potter en Broeckaert (1864-1870: 'Poeke', p. 4-5) vermelden geen weekmarkt, alleen jaarmarkten)

Decadaire markt op septidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net) (1799(klad) vermeldt enkel duodi)

(overzicht 1899: geen markt)

(overzichten 1802, 1890 niet teruggevonden)

Sint-Amandsberg

Wekelijkse markt op vrijdag ($\pm$ 1899-...)

Vermelding

- Vermelding in Wegwyzer: vrijdag (1899-...) (voor paarden)

(overzicht 1802 (Oostakker), 1873, 1899: geen markt)

(overzicht 1890 niet teruggevonden)

Sleidinge

Wekelijkse markt op zaterdag (1825-[1899])

Inrichting

- Verzoek tot inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting oktober 1825), toegestaan door KB van 02.12.1825¹²¹.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899 (1799(klad): heeft geen markten)
- Voor de verkoop van boter, eieren, gevogelte, werk en vlasgaren (1853, 1862)
- Bezocht (1853, 1862); markt is verlaten (1899)
- Vermelding in Wegwyzer: zaterdag (1828-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Zaterdagen: boter, eieren, gevogelte, werk en vlasgaren (important)

(overzicht 1802: geen markt)

---

¹²¹ RABe, Provincie Hollands: 758-8: Stukken i.v.m. de inrichting van een wekelijkse markt in Sleidinge

Waarschoot

Wekelijkse markt op woensdag (1783-[1873])

Inrichting

- Verzoek tot inrichting van een wekelijkse markt (dd. 16.11.1782?), toegestaan door octrooi van 26.05.1783¹²²; Ingericht door octrooi van de regering van 26.05.1783 (1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873
- Voor de verkoop van voedingswaren, graan, zaden, aardappelen, vlas, werk, verschillende soorten stoffen (1853); voor voedingswaren, vlas, werk, granen, kledij en stoffen (1862); voor boter en eieren (1873)
- Bezocht (1853); goed bezocht (1862)
- Vermelding in Wegwyzer: woensdag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Woensdagen: etenswaren, stoffen, vlas, werk, kemp (belang niet aangegeven)

Decadaire markt op sextidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net) (1799(klad) vermeldt enkel duodi en nonidi)

(overzicht 1890, 1899: geen markt)

(overzicht 1802: niet teruggevonden)

---

¹²² ARA, Geheime Raad, 1.160/C: Dossier i.v.m. de inrichting van een markt in Waarschoot (samen met het dossier i.v.m. Sint-Lievens-Houtem)

Wachtebeke

Wekelijkse op markt dinsdag (vóór 1773-[1799?])

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad)

(De Potter en Broeckaert (1864-1870: 'Wachtebeke', p. 9-10): reeds sprake van een markt in 1773; zij geven 'maandag' op, maar wellicht anachronisme, als men in 1799 drie dagen interval vroeg met de markten van Gent (= aanvankelijk op vrijdag) is dinsdag aannemelijk als marktdag voor Wachtebeke)

Decadaire markt op septidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net) (op 1799(klad) geen dag opgegeven, men vraagt drie dagen interval met de markten van Gent)

Wekelijkse markt op woensdag ([1801?]-1817)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld)

- Vermelding in Wegwyzer: woensdag (1804-1827)

Wekelijkse markt op maandag (1817-[1899])

Inrichting

- Verzoek om verplaatsing van de wekelijkse markt van woensdag naar maandag (gemeenteraadszitting oktober 1817), goedgekeurd door KB van 29.11.1817¹²³.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890

- Voor de verkoop van graan en zaden en voedingswaren (1853, 1862); (er is geen paardenmarkt te Wachtebeke) (1853)

- Heeft vroeger bestaan (1873); 'De maandag van iedere week is het algemeen bekend markt te zijn te Wachtebeke, maar heden komt er geen graan ter markt' (1890)

- Vermelding in Wegwyzer: maandag (1828-1883)

- Vermelding in *Annuaire* (1868): Maandagen: granen, zaden en etenswaren (belang niet aangegeven)

---

¹²³ RABe, Provincie Hollands: 758-8: Stukken i.v.m. verandering dag van weekmarkt Wachtebeke

(overzicht 1899: geen markt)

Zomergem

Wekelijkse markt op dinsdag (1793-...)

Inrichting

- Ingericht 22 Prairial XI (11.06.1803) (1853, 1862); Verzoek tot inrichting van een wekelijkse markt op dinsdag door de bewoners van deze gemeenten aan de ‘provisionele represantanten’, toegestaan per besluit van 29.01.1793 (De Potter en Broeckaert, 1864-1870: ‘Zomergem’, p. 8-9) (vgl. met Ryckaert, 1964: 156) (¹²⁴)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van granen en zaden, groenten en fruit, varkens en gevogelte, vlasgaren en werk, en verscheidene voorwerpen (1853, 1862); voor kledingstukken, groensels, eetwaren, boter, vlas, enz. (1899)
- Voldoende goed bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: dinsdag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen: waren, diverse stoffen, etenswaren (assez important)

Decadaire markt op primidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

---

¹²⁴ In een brief van 1801 van de burgemeester is sprake van twee jaarlijkse foren ingericht krachtens een besluit van de *représentants du peuple* van acht jaar daarvoor (= 1793). Wellicht is dat het besluit waarmee ook de wekelijkse markt werd ingericht. RABe, Schelvedepartement, 3066/2: Brief (Zomergem, 11 Vendémiaire X) van de burgemeester aan de prefect

ARRONDISSEMENT OUDENAARDE

Berchem

Wekelijkse markt op dinsdag (vóór 1619-...)

Inrichting

- Sinds onheuglijke tijden (1853, 1862); vóór 1619, bevestigd door octrooi van Albrecht en Isabella van 14.02.1619 (De Potter en Broeckaert, 1903: Berchem: p. 6-7); 1635: Berchem marktrechten niet verkregen (Wante en Vandermaelen, 1984: 243)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van boter, eieren, fruit, granen, aardappelen en andere voedingsmiddelen (1853, 1862); voor boter, eieren, aardappelen en granen (1873); voor groensel, eetwaren, vruchten, kledingstukken, ellegoederen, gleierswerk, enz. (1899)
- Bezoek (onduidelijk leesbaar 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: dinsdag (1828-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen: boter, eieren, fuit en andere etenswaren (belang niet aangegeven)

(overzicht 1802: geen markt)

Kruishoutem

Wekelijkse markt op maandag ([± 1680?]-[± 1820?])

Inrichting

- Verzoek tot (her)inrichting van een wekelijkse markt op maandag (s.d., vóór 12.09.1672), niet gekend welk gevolg hieraan werd gegeven¹²⁵; Wekelijkse markt bestaat minstens sinds jaar XII (= 1803), eerste uitbesteding plaatsrecht goedgekeurd door prefect op 19 fructidor XI (1853, 1862); Bestaat ongeveer 10 jaar volgens burgemeester van Oudenaarde in 1806¹²⁶; Vermeld als ‘nieuwe markt’ in brief van 1786 van burgemeester en schepenen van Deinze¹²⁷

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld)
- Vermelding in Wegwyzer: maandag (1804-1819)

Decadaire markt op quintidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net) (1799(klad) vermeldt enkel duodi)

Wekelijkse markt op dinsdag ([± 1820]...-...)

Inrichting

- Verwijzing naar KB van 06.08.1840, niet duidelijk of dit ook op de weekmarkt slaat, 1853

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1831, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van boter, eieren, werk, konijnen, *objets de mercerie*, kleren, fruit en groenten (1853, 1862); alle voorwerpen, als vee, vlees, kledingstukken, winkelwaren, enz. (1899)
- Weinig bezocht (1853)

---

¹²⁵ RAG, Kasselrij Oudenaarde: 504: Verzoekschrift vanwege de graaf en inwoners van Kruishoutem aan de vorst om een octrooi voor een wekelijkse markt te bekomen, s.d. (met apostillen van 12.09.1672 en 07.07.1682); SAO, Oud archief, 795/20: Kruishoutem: verzoek inrichting van een wekelijkse markt, 1682

¹²⁶ Volgens een brief van de burgemeester van Oudenaarde uit 1806, zou de markt van Kruishoutem op dat moment al zo’n tien jaar bestaan (SAO, Modern archief, Registers briefwisseling: Brief (Oudenaarde, 16.01.1806, N° 997) aan de onderprefect)

¹²⁷ ARA, Geheime Raad, 1.160/A: Brief (Deinze, 25.02.1786) van de burgemeester en schepenen van de stad en het markiezaat Deinze (aan ?)

- Vermelding in Wegwyzer: dinsdag (1820-...) (dinsdag marktdag: 1839-1840; dinsdag ook lijnwaadmarkt: 1841); ook markt op woensdag: woensdag lijnwaadmarkt (1834-1840)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen: bonen, etenswaren en diverse voorwerpen (belang niet aangegeven)

Leupegem

Wekelijkse markt de dinsdag (± 1899-...)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1899
- Voor de verkoop van jonge kalveren (1899)

(overzicht 1802, 1873, 1890: geen markt)

Nederbrakel

Wekelijkse markt op woensdag (1417-...)

Inrichting

- Ingericht door octrooi van 1417¹²⁸; Sinds onheuglijke tijden (1862); (verwijzing naar KB van 21.07.1840: slaat dit ook op weekmarkt?) (1853); 1635: marktrechten 'onlangs' verkregen (Wante en Vandermaelen, 1984: 243)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1720, 1799(klad), 1831, 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1899
- Voor de verkoop van graan, zaden, *merceries*, vlas, garen, werk, voedingswaren, kiekens, boter, eieren, etc. (1853, 1862), voor granen, boter, eieren en allerlei waren (1873); voor viggens, vruchten, vlees, kledingstukken enz. (1899)
- Bezocht (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: dinsdag (1804-1820); woensdag (1821-1822); dinsdag (1823-1827); woensdag (1828-...) (woensdag graanmarkt: 1838; woensdag markt voor granen enz.: 1839-1868)

Wekelijkse markt op zaterdag (...-...)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1832, 1873, 1899
- Voor de verkoop van boter in kleine klompen, eieren en allerlei waren (1873); voor kledingsstukken, enz. (1899)
- Vermelding in Wegwyzer: zaterdag (1832-1868; 1899-...) (zaterdag kleine marktdag: 1839-1868)

Decadaire markt op quartidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net) (1799(klad) vermeldt ook nog een andere, onleesbare, dag)

---

¹²⁸ RAG, Raad van Vlaanderen: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721: Brief (Nederbrakel, 16.11.1721) van de burgemeester en schepenen van de prochie Nederbrakel: In bijlage octrooi van Filips II van juli 1563 tot het houden van een wekelijkse markt in Nederbrakel, op woensdag, bevestigt een eerder octrooi gegeven in 1417 (of 1442 jaartal onduidelijk: XVII of XLII)

Wekelijkse markt op dinsdag (?)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1801(net), 1801(klad)

Inrichting van een wekelijkse markt voor boter: nota 1847: Nederbrakel heeft reeds een wekelijkse markt, is een afzonderlijke goedkeuring nodig om nog een markt voor boter in te richten¹²⁹?

Maandelijkse markt de derde woensdag van elke maand (1862-...)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een maandelijkse veemarkt (gemeenteraadszitting 06.11.1861 en 07.03.1862), toegestaan door KB van 14.08.1862¹³⁰

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1862, 1873

- Markt voor beesten (1862, 1873)

- Vermelding in *Annuaire* (1868): Derde woensdag van elke maand: beesten (belang niet aangegeven)

(overzichten 1802, 1890: niet teruggevonden)

---

¹²⁹ RABe, *Provincie 1830-1850*: 2882-6: Nota in potlood op de kaft van een bundel met overzicht nieuw ingerichte foren en markten bestemd voor bestuursmemoriaal

¹³⁰ RABe, *Provincie Oost-Vlaanderen*: 0/944/1A: Dossier i.v.m. de oprichting van een maandelijkse veemarkt in Nederbrakel (KB met goedkeuring niet teruggevonden); Bestuursmemoriaal 1862 (92): p. 774

Opbrakel

Decadaire markt op duodi en septidi (niet bestaan)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad)

Wekelijkse markt op zaterdag (niet bestaan)

Inrichting

- Verzoek tot inrichting van een wekelijkse markt, toegestaan door de minister van Binnenlandse Zaken (brief 18 Prairial XI); later heeft de prefect zijn gunstig advies ingetrokken (12 Prairial XI). De markt werd op dat moment al vier jaar (= sinds 1799) zonder toestemming gehouden¹³¹.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad)

(overzicht 1802: geen markt, maar één dag in de week, gewoonlijk de donderdag, verzamelen de burgers van de gemeente zich om onderling kleine waren te verkopen voor de behoeften van hun gezin; overzichten 1873, 1890, 1899: geen markt)

---

¹³¹ RABe, Schellededepartement: 3066/10: Weekmarkt Opbrakel (1803)

Schorisse

Wekelijkse markt op zaterdag (1832-[1873])

Inrichting

- 1) Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (brief gemeentebestuur 20.03.1807), niet gekend welk gevolg hieraan werd gegeven (gunstig advies prefect maar wachten op advies andere gemeenten)¹³².
- 2) Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 14.04.1813), verworpen door de prefect (brief 22.05.1813)¹³³.
- 3) Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (januari 1832), toegestaan door KB van 28.03.1832 (de markt bestond op dat moment feitelijk al 30 jaar, dus sinds ±1802)¹³⁴.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1848, 1853, 1856, 1862
- Voor de verkoop van vlasgaren, vlas, tarwe, rogge, haver, boter en eieren (1853, 1862)
- Vermelding in Wegwyzer: zaterdag (1833-1898)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Zaterdagen: etenswaren, vlas en vlasgaren (belang niet aangegeven)

(overzichten 1802, 1873, 1890, 1899: geen markt)

---

¹³² RABe, Scheldedepartement: 3066/33: Week- en jaarmarkt Schorisse (1807-1809)

¹³³ RABe, Scheldedepartement: 3066/50: Weekmarkt Schorisse (1813)

¹³⁴ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-2: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse markt te Schorisse

Sint-Maria-Horebeke

Wekelijkse markt op vrijdag (1839-[1873])

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 09.07.1838), toegestaan door KB van 31.07.1839¹³⁵.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873
- In het bijzonder ingesteld voor de verkoop van garen, boter en eieren en in kleine hoeveelheden granen. Sinds het vergaan (dépérissement) van de linnennijverheid wordt de markt niet meer bezocht (1853); men verkoopt er boter, eieren en graan, markt weinig bezocht sinds de achteruitgang van de handmatige linnennijverheid (1862)
- Markt van geen betekenis (1873)
- Vermelding in Wegwyzer: vrijdag (1840-1898)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Vrijdagen: boter, eieren en granen (belang niet aangegeven)

(overzicht 1802, 1890, 1899: geen markt)

---

¹³⁵ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-4: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse markt in Sint-Maria-Horebeke; Bestuursmemoriaal 1839 (46): p. 238

Sint-Maria-Lierde

Wekelijkse markt op zaterdag (± 1899-...)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1899
- Voor de verkoop van groensels, eetwaren, pluimgedierte, konijnen, vlees, eieren, boter, vlees, kledingstukken en andere (geen paarden, noch vee noch varkens) (1899)

(overzicht 1802, 1873, 1890: geen markt)

Zegelsem

Wekelijkse markt (dag niet vermeld) (niet bestaan)

Inrichting

- Verzoek tot inrichting van een wekelijkse markt (januari 1832), geweigerd door de minister van Binnenlandse Zaken (brief van 09.03.1832)¹³⁶.

(overzichten 1802, 1873, 1890, 1899: geen markt)

---

¹³⁶ RABe, Provincie 1830-1850; 2882-2: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse markt en twee jaarlijkse foren in Zegelsem

Zingem

Wekelijkse markt op zaterdag (1838-[1873])

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 19.01.1838), toegestaan door KB van 10.08.1838¹³⁷.

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1831, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873
- Voor de verkoop van boter, eieren, konijnen, kiekens en ander gevogelte, vlasgaren, vlaswerk, stoffen voor kleding van katoen, wol en lijnwaad (1853); boter, eieren, konijnen, kiekens en ander gevogelte, vlasgaren, vlaswerk, diverse stoffen (1862)
- Voldoende bezocht (1853)
- Vermelding in Wegwyzer: zaterdag (1839-1898)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Zaterdagen: etenswaren, diverse stoffen, etc. (belang niet aangegeven)

(overzicht 1890, 1899: geen markt)

(overzicht 1802: niet teruggevonden)

---

¹³⁷ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-3: Dossier i.v.m. de inrichting van een jaarlijkse paarden- en beestenmarkt en van een wekelijkse markt in Zingem; Bestuursmemoriaal 1838 (44): p. 366

ARRONDISSEMENT SINT-NIKLAAS

Beveren

Wekelijkse markt op dinsdag (vóór 1576-...)

Inrichting

- Vóór 1576¹³⁸; Ingesteld sinds eeuwen (1853, 1862); Begin 16^e eeuw (De Potter en Broeckaert, 1877: 'Beveren', p. 13; Van den Bogaerde, 1825: deel III, p. 119)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1720, 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van granen, lijn- en klaverzaad, boter, eieren, meel, groenten, fruit, *marchandises d'aunage*, geconfectioneerde kleren, magere varkens, potten, touwwerk (cordages), etc. (1853); voor granen, zaden, boter, eieren, meel, bonen, fruit, *marchandises d'aunage*, geconfectioneerde kledij, potten, touwwerk, magere varkens, etc. (1862)
- Weinig bezocht (1853)
- Vermelding in Wegwyzer: dinsdag (1804-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Dinsdagen: granen, boter, etenswaren, touwwerk (cordages) en diverse koopwaren

Decadaire markt op tridi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

Driemaandelijke veemarkt (?)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1899 ('mogelijks wordt in de loop van dit jaar een driemaandelijke veemarkt ingericht')

(overzicht 1802: niet beantwoord)

---

¹³⁸ RAG, Raad van Vlaanderen: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721: Brief (Beveren, oktober 1721) van de burgemeester en schepenen van Beveren: Men verwijst naar een octrooi van Albrecht en Isabella van april 1614, dat het octrooi van de markt van Beveren op dinsdag, vernietigd in 1576, vernieuwt.

Kieldrecht

Wekelijkse markt op woensdag (1847-...)

Inrichting

- Verzoek tot inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 24.05.1847) (markt bestond reeds sinds 1834), toegestaan door KB van 09.08.1847 (markt voor de verkoop van granen, boter, eieren, bonen)¹³⁹; Markt wordt gehouden sedert 1833 (De Potter en Broeckaert, 1878: 'Kieldrecht', p. 17)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van granen, boter, eieren, groenten (1853, 1862); niets verkocht dan boter, eieren en andere landbouwvoortbrengsels (1899)
- Vermelding in Wegwyzer: woensdag (1836-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Woensdagen: granen, boter, eieren, bonen

(overzicht 1802: geen markt)

---

¹³⁹ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-6: Overzicht van nieuw ingerichte foren en markten, bestemd voor bestuursmemoriaal: vermeldt ook KB met goedkeuring jaarlijkse foer en wekelijkse markt Kieldrecht; 2882-7: Dossier i.v.m. wijziging van de dag van de jaarlijkse foer van Kieldrecht (bevat het aanvraagdossier voor een wekelijkse markt in Kieldrecht van 1847); Bestuursmemoriaal 1847 (62): p. 548.

Rupelmonde

Wekelijkse markt op maandag (vóór 1330-...)

Inrichting

- Inrichting onbekend (1853, 1862); Zou reeds in de 12^e eeuw bestaan hebben, bevestigd door octrooi van Lodewijk van Nevers van 26.07.1330, bevestigd door octrooi van Filips de Stoute van 14.08.1387, bevestigd door octrooi van Filips de Goede van juli 1455, markt aanvankelijk op donderdag, later naar maandag verplaatst (De Potter en Broeckaert, 1879: 'Rupelmonde': p. 7, p. 22-42; Van den Bogaerde, 1825: deel III, p. 243-245)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van boter, bonen, eieren, vlees, *objets d'aunage*, ijzerwaren en kleren, enz. (1853, 1862); voor boter, eieren, ellegoederen en andere kleine voorwerpen (1873); voor eetwaren, vruchten, vlees, kledingstukken, en andere voorwerpen (1899)
- Vermelding in Wegwyzer: maandag (1804-1898)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Maandagen: etenswaren en diverse koopwaren

Decadaire markt op primidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net), 1799(klad)

Decadaire markt op sextidi (1801)

Inrichting

- Verzoek tot oprichting van een tweede decadaire markt: toegestaan door besluit van de prefect van 23 nivôse IX en brief van de minister van Binnenlandse Zaken van 7 pluviôse IX¹⁴⁰

---

¹⁴⁰ RABe, Schellededepartement, 2315/5: Dossier i.v.m. de oprichting van een tweede decadaire markt in Rupelmonde

Sinaai

Wekelijkse markt op vrijdag (1819-...)

Inrichting

- Ingericht door KB van 05.09.1819 (1853, 1862); Ingesteld bij KB van 05.09.1819, waar voornamelijk boter en eieren verkocht worden (De Potter en Broeckaert, 1879: 'Sinaai', p. 13)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van granen, vlas, aardappelen, boter, eieren, etc. (1853, 1862); voor boter (1890, 1899)
- Vermelding in Wegwyzer: vrijdag (1821-1822; 1828-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Vrijdagen: granen, vlas, boter, eieren en andere etenswaren (belang niet aangegeven)

Maandelijks markt de derde dinsdag van elke maand, uitgenomen april en september (1896-...)

Oprichting

- Ingericht in gemeenteraad van 13.01.1896, gehouden vanaf 18.02.1896 (De Meirleir en Vloebergh, 1988: p. 92)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1899
- Markt voor vee (1899)

(overzicht 1802: geen markt)

Sint-Gillis-Waas

Wekelijkse markt op maandag (1859-...)

Inrichting

- Verzoek om inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 09.02.1859), toegestaan door KB van 10.08.1859 (markt voor de verkoop van boter, eieren, graan, zaden, aardappelen en vlas)¹⁴¹; Sinds 1859 wordt hier elke maandag een botermarkt gehouden (De Potter en Broeckaert, 1878: 'Sint-Gillis', p. 17)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van boter, eieren, granen, zaden, aardappelen en vlas (1862); alleen boter en eieren worden er te koop gesteld (1873); botermarkt (1890); boter en eieren (1899)
- Voldoende goed bezocht (1862)
- Vermelding in Wegwyzer: maandag (1867-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Maandagen: boter, eieren, granen, zaden, aardappelen en vlas (assez important)

(overzicht 1802: niet beantwoord)

---

¹⁴¹ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/944/1A: Dossier i.v.m. de oprichting van een wekelijkse markt in Sint-Gillis-Waas (zit samen met dossier Impe); Bestuursmemoriaal 1859 (86): p. 752

Stekene

Wekelijkse markt op zaterdag (vóór 1513-...)

Inrichting

- Verzoek tot inrichting wekelijkse markt, toegestaan door besluit van de prefect van 26 Ventôse X (17.03.1802) (markt bestond al twee eeuwen en was niet opgenomen in besluit van 19 Brumaire X)¹⁴²; Ingericht op 06.06.1813 (1853, 1862); Octrooi van Maximiliaan van Oostenrijk toegekend op 06.06.1513: bevestigt het bestaan van een markt op zaterdag (die tot het laatste kwart van de 15^e eeuw op zondag werd gehouden); werd bij octrooi van Filips II op 18.11.1660 verplaatst naar dinsdag, maar op een onbekend moment later terug naar zaterdag verplaatst (De Potter en Broeckaert, 1881: 'Stekene', p. 36-40) (zie ook: Annaert, 1898: p. 110)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld), 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van boter, eieren en vlas (1853, 1862); voor boter en eieren (1873); groensels, eetwaren, vruchten, bloemen, vlees, kledingstukken, boter, eieren, kruidenierswaren (1899)
- Voldoende goed bezocht (1862)
- Vermelding in Wegwyzer: zaterdag (1805-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Zaterdagen: boter, eieren en vlas (assez important)

---

¹⁴² RABe, Scheldedepartement: 3066/8: Weekmarkt Stekene (1802)

Temse

Wekelijkse markt op woensdag (1264-1818)

Inrichting

- Ingericht door octrooi van gravin Margareta van Vlaanderen van 1264; Octrooi van Karel V van 06.12.1519¹⁴³ (zie ook De Potter en Broeckaert, 1881, 'Temse', p. 10-19; 1879, 'Rupelmonde', p. 29-31)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1720, 1799(klad), 1801(net), 1801(klad), 1802 (dag niet vermeld)
- Vermelding in Wegwyzer: woensdag (1804-1827)

Decadaire markt op sextidi (1799-1801)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1799(net) (1799(klad) vermeldt ook nog octidi)

Wekelijkse markt op vrijdag (1818-...)

Inrichting

- Verzoek om herinrichting van een markt op vrijdag, die vroeger op woensdag plaatsvond (gemeenteraadszitting 02.02.1818 en 16.02.1818), toegestaan door besluit gedeputeerde staten van 23.06.1818¹⁴⁴; Ingericht door KB in juni 1818 (1853, 1862)

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: 1832, 1848, 1853, 1856, 1862, 1873, 1890, 1899
- Voor de verkoop van granen, boter, eieren, groenten, *objets d'aunage*, kledij en ijzerwaren (1853, 1862); voor groensels, eetwaren, vlees, kleergoed, schoenen, vruchten, vis, glas- en aardewerk, blik- en koper- en ijzerwerk, brood en koeken, kaas en paardenvlees (1899)
- Voldoende bezocht (1862)
- Vermelding in Wegwyzer: vrijdag (1828-...)
- Vermelding in *Annuaire* (1868): Vrijdagen: etenswaren en diverse koopwaren (assez important)

---

¹⁴³ RAG, Raad van Vlaanderen: 31.239: Correspondentie markten op het platteland, 1720-1721: Brief (Temse, 19.10.1721) van de baljuw, burgemeester en schepenen van de burcht en heerlijkheid Temse; in bijlage octrooiën van 1264 (markt op woensdag) en 1519 (markt op woensdag)

¹⁴⁴ RABe, Provincie Hollands: 758-8: Stukken i.v.m. de herinrichting van een graanmarkt in Temse

Wekelijkse markt op dinsdag (niet bestaan)

Inrichting

- 1) Verzoek om inrichting van een markt op dinsdag, door verplaatsing van de vrijdagmarkt (gemeenteraadszitting 15.07.1843), geweigerd door de provincieraad (sessie van 1844)¹⁴⁵
- 2) Verzoek om inrichting van een markt op dinsdag, door verplaatsing van de vrijdagmarkt (gemeenteraadszitting 07.04.1848), geweigerd door provincieraad (deliberatie van 19.07.1848)¹⁴⁶

---

¹⁴⁵ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-6: Dossier i.v.m. de verplaatsing van wekelijkse markt van Temse (dossier 1843-1844)

¹⁴⁶ RABe, Provincie 1830-1850: 2882-6: Dossier i.v.m. de verplaatsing van wekelijkse markt van Temse (dossier 1848)

Zwijndrecht

Wekelijkse markt (dag niet vermeld) (1888-...)

Inrichting

- Inrichting van een wekelijkse markt (gemeenteraadszitting 1888)¹⁴⁷

Vermelding

- Vermeld op overzichten van: -

(overzichten 1802, 1873, 1890, 1899: geen markt)

---

¹⁴⁷ RABe, Provincie Oost-Vlaanderen: 0/902/1: Minuut van brief (Gent, 17.05.1888) van de gouverneur aan de arrondissementscommissaris van Sint-Niklaas en Dendermonde